

KARKONOSKI SEJMIK OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

BAZA PODSTAWOWYCH INFORMACJI ZWIĄZANYCH Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

OPRACOWANIE:
*Pracownicy i wolontariusze
Punktu Informacji Społecznej i Zawodowej
dla Osób Niepełnosprawnych*

*stan prawny na 01.12.2011
źródło: www.niepelnosprawni.pl ,www.pfron.org.pl*

*Zadanie pn. "Punkt Informacji Społecznej i Zawodowej dla Osób Niepełnosprawnych"
współfinansowany jest ze środków Miasta Jeleniej Góry*

SPIS ZAWARTOŚCI:

str.:

ROZDZIAŁ I

Czym jest niepełnosprawność i kto o niej orzeka?	4-14
---	-------------

ROZDZIAŁ II

Uprawnienia Osób Niepełnosprawnych – regulacje prawne, dokumenty	14-16
---	--------------

ROZDZIAŁ III

Najważniejsze ulgi z tytułu niepełnosprawności

1. Podatki	16-18
2. Turnusy rehabilitacyjne	19-20
3. Warsztaty Terapii Zajęciowej	21-23
4. Kultura i sztuka	23-24
5. Karta parkingowa	24-26
6. Poczta, radio, telewizja i telekomunikacja, paszporty	26-28
7. Psy asystujące	28-29
8. Ulgi komunikacyjne i dokumenty poświadczające prawo do ulg	29-37
9. Likwidacja barier funkcjonalnych	38-39
10. Studenci	39-42
11. Uczniowie	42-46
12. Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	46-47
13. Lokale wyborcze i sądy	47-51

ROZDZIAŁ IV

Podstawowe przepisy dotyczące zatrudniania osób niepełnosprawnych

I. Uprawnienie pracownika niepełnosprawnego

1. Prawo do krótszego czasu pracy	52-53
2. Prawo do dodatkowej przerwy w pracy	53
3. Prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego	53-55
4. Prawo do korzystania ze zwolnienia od pracy	55-57

II. Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę niepełnosprawną

1. Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego	57-63
2. Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy	63-65
3. Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy	65-67
4. Zwrot kosztów szkolenia pracownika niepełnosprawnego	67-69
5. Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającemu pracownikowi niepełnosprawnemu	69-70

6.Zwolnienie z wpłat na PFRON 70-72

III. Osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą

1. Przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej 72-73
2. Osoby niepełnosprawne prowadzące działalność gospodarczą – refundacja składek 73-76
3. Niepełnosprawni rolnicy (lub rolnicy zobowiązani do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika) 76-77
4. Dofinansowanie do wysokości 50 % oprocentowanego kredytu bankowego 77-78

ROZDZIAŁ V

Zakłady Pracy Chronionej 78-80

Zakłady Aktywności Zawodowej 80-82

ROZDZIAŁ VI

Ważniejsze telefony i adresy 83-84

ROZDZIAŁ I

Czym jest niepełnosprawność i kto o niej orzeka?

Definicja niepełnosprawności zmieniała się w ciągu ostatnich lat kilkakrotnie. Pierwsze jej określenie w prawie polskim pojawiło się w ustawie z dnia 9 maja 1991 roku o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, jednakże istotne są dwie definicje uchwalone w 1997 roku. Pierwsza z nich znalazła się w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych i brzmi: **Niepełnosprawne są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi.** Obowiązującą obecnie w polskim systemie prawa definicja jest zawarta w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Stanowi ona, że osoby niepełnosprawne to **osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały odpowiednie orzeczenie.**

O niepełnosprawności orzekają:

- Powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności – jako pierwsza instancja;
- Wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności – jako druga instancja.

Postępowanie orzecznicze, służące ustaleniu niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, co do zasady jest zespołowe i dwuinstancyjne. Natomiast postępowanie orzecznicze w zakresie ulg i uprawnień jest jednoosobowe (orzeka lekarz) i jednoinstancyjne (nie przysługuje odwołanie do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności).

O czym orzekają powiatowe zespoły

Powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności wydają orzeczenia o:

- niepełnosprawności;
- stopniu niepełnosprawności;
- wskazaniach do ulg i uprawnień.

Orzeczenie o niepełnosprawności

Podstawą uznania osoby, która nie ukończyła 16 roku życia za niepełnosprawną jest ustalenie, że:

- ma naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną;
- przewidywany okres trwania upośledzenia stanu zdrowia przekracza 12 miesięcy;

- wymaga zapewnienia jej całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu.

Wszystkie wymienione przesłanki muszą wystąpić łącznie.

Niepełnosprawność dziecka orzeka się na czas określony, jednak na okres nie dłuższy niż do ukończenia przez dziecko 16 roku życia. Orzeczenie o niepełnosprawności wydaje się na wniosek złożony do powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności przez przedstawiciela ustawowego dziecka.

Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności

Ustala się trzy stopnie niepełnosprawności:

- znaczny
- umiarkowany
- lekki

Stopień niepełnosprawności osoby zainteresowanej orzeka się na czas określony lub na stałe.

Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydaje się osobie, która ukończyła 16 rok życia.

Znaczny stopień niepełnosprawności

Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby:

1. niezdolne do pracy, albo
2. zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej.

Uwaga!Zarówno osoby z pierwszej jak i drugiej grupy muszą jednocześnie mieć naruszoną sprawność organizmu i wymagać stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych, w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Zatem zaliczenie do znacznego stopnia niepełnosprawności możliwe jest wówczas, gdy u osoby zainteresowanej występują jednocześnie ograniczenia w wykonywaniu zatrudnienia i konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy.

Zaliczenie do znacznego stopnia niepełnosprawności osoby zainteresowanej, nie wyklucza możliwości zatrudnienia tej osoby u pracodawcy niezapewniającego warunków pracy chronionej, w przypadkach:

- przystosowania przez pracodawcę stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej;
- zatrudnienia w formie telepracy.

Umiarkowany stopień niepełnosprawności

Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby z naruszoną sprawnością organizmu:

1. niezdolne do pracy albo
2. zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub
3. wymagające czasowej albo częściowej pomocy innych osób w pełnieniu ról społecznych.

Ważne: zaliczenie do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności osoby zainteresowanej, nie wyklucza możliwości zatrudnienia tej osoby u pracodawcy niezapewniającego warunków pracy chronionej, w przypadkach:

- przystosowania przez pracodawcę stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej,
- zatrudnienia w formie telepracy.

Lekki stopień niepełnosprawności

Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby o naruszonej sprawności organizmu:

1. powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną;
2. mające ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Uwaga! nie ma wymogu, aby przesłanki powyższe (w pkt 1 i 2) występowały łącznie.

Orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień

Orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień wydaje się osobie, która ukończyła 16 rok życia i posiada jedno z następujących orzeczeń:

1. ważne orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o:
 - całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji,
 - niezdolności do samodzielnej egzystencji,
 - całkowitej niezdolności do pracy,
 - częściowej niezdolności do pracy;
2. ważne orzeczenie organu rentowego (ZUS, MSWiA, MON), wydane przed dniem 1 stycznia 1998 r. o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów;

3. ważne orzeczenie KRUS o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, wydane przed 1 stycznia 1998 r.

Orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień wydaje się do czasu upływu ważności orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy.

Kto i gdzie składa wniosek o wydanie orzeczenia i jak przebiega orzekanie?

Wydanie orzeczenia następuje **na wniosek** osoby zainteresowanej.

Druk wniosku o wydanie orzeczenia osoba zainteresowana otrzymuje w siedzibie właściwego miejscowo powiatowego zespołu. W zależności od przyjętego przez powiatowy zespół sposobu organizacji pracy możliwe jest także uzyskanie wniosku drogą pocztową lub pobranie go ze strony internetowej zespołu. Wniosek o wydanie orzeczenia może złożyć:

- osoba zainteresowana;
- przedstawiciel ustawowy osoby zainteresowanej (dotyczy to przede wszystkim dzieci oraz osób ubezwłasnowolnionych);
- kierownik ośrodka pomocy społecznej, ale za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego.

Wniosek składa się w powiatowym zespole do spraw orzekania o niepełnosprawności właściwym dla miejsca zamieszkania osoby zainteresowanej lub właściwym dla miejsca pobytu w przypadku osób:

- bezdomnych;
- przebywających poza miejscem stałego pobytu ponad dwa miesiące ze względów zdrowotnych lub rodzinnych;
- przebywających w zakładach karnych i poprawczych;
- przebywających w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

Wniosek zawiera:

- imię i nazwisko dziecka, przedstawiciela ustawowego dziecka lub osoby zainteresowanej;
- datę i miejsce urodzenia dziecka lub osoby zainteresowanej;
- adres zamieszkania lub pobytu dziecka albo osoby zainteresowanej;
- numer dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego ich tożsamość oraz numer PESEL;
- określenie celu wydania orzeczenia;

- dane dotyczące sytuacji społecznej i zawodowej dziecka lub osoby zainteresowanej – w przypadku wniosku o orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności;
- oświadczenie osoby zainteresowanej lub przedstawiciela ustawowego dziecka o prawdziwości danych zawartych we wniosku.

Do wniosku dołącza się:

W przypadku wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności:

- dokumentację medyczną (historię choroby, karty informacyjne leczenia szpitalnego, wyniki dodatkowych badań diagnostycznych, konsultacje specjalistyczne itp.);
- zaświadczenie lekarskie – zawierające opis stanu zdrowia, wydane przez lekarza, pod którego opieką lekarską znajduje się dziecko lub osoba zainteresowana; zaświadczenie takie ważne jest miesiąc od daty wydania i w tym czasie należy złożyć wniosek;
- inne dokumenty mające wpływ na ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności.

W przypadku wydania orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień:

- dokumentację medyczną (historię choroby, karty informacyjne leczenia szpitalnego, wyniki dodatkowych badań diagnostycznych, konsultacje specjalistyczne itp.);
- orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy;
- inne dokumenty mające wpływ na ustalenie wskazań do ulg i uprawnień.

Uwaga! Jeżeli dołączona dokumentacja do wniosku jest niewystarczająca do wydania orzeczenia o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub o wskazaniach do ulg i uprawnień, przewodniczący powiatowego zespołu zawiadamia na piśmie osobę zainteresowaną lub przedstawiciela ustawowego o konieczności jej uzupełnienia oraz wyznacza termin złożenia brakującej dokumentacji z pouczeniem, że nieuzupełnienie jej w określonym terminie spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania.

Do czasu wydania orzeczenia osoba zainteresowana lub przedstawiciel ustawowy dziecka może wycofać wniosek o wydanie orzeczenia. Wycofanie wniosku nie wymaga żadnego uzasadnienia. Wnioskodawca bierze udział w posiedzeniu składu orzekającego. Podczas posiedzenia przeprowadza się badanie – ocenę stanu zdrowia osoby zainteresowanej. O terminie rozpatrzenia wniosku zawiadamia się zainteresowanego lub jego przedstawiciela ustawowego nie później niż na 7 dni przed jego rozpatrzeniem. Niestawienie się osoby zainteresowanej na posiedzenie powoduje pozostawienie sprawy bez rozpatrzenia. Jeżeli jednak okoliczność niestawienia się jest usprawiedliwiona ważnymi przyczynami lub zdarzeniami losowymi (nagła choroba, wypadek itp.), przewodniczący zespołu na wniosek osoby zainteresowanej wyznacza nowy termin rozpatrzenia

sprawy.

Wyjątek! Jeżeli osoba zainteresowana lub dziecko nie mogą uczestniczyć w posiedzeniu sądu orzekającego z powodu długotrwałej i nierokującej poprawy choroby (potwierdzonej zaświadczeniem lekarskim), a lekarz – przewodniczący sądu orzekającego uzna posiadaną dokumentację medyczną za wystarczającą do wydania oceny stanu zdrowia, może być ona przeprowadzona bez badania, a orzeczenie wydane bez stawienia osoby zainteresowanej lub dziecka. Natomiast jeżeli dokumentacja medyczna budzi wątpliwości, badanie przeprowadza się w miejscu pobytu osoby zainteresowanej lub dziecka.

Termin rozpatrzenia wniosku:

Wniosek powinien być rozpatrzony nie później niż w ciągu 1 miesiąca od dnia jego złożenia.

W przypadkach bardziej skomplikowanych spraw wniosek powinien być rozpatrzony nie później niż w ciągu 2 miesięcy od daty jego złożenia. O każdym przypadku niezakończonych spraw w wyżej wymienionych terminach powiatowy zespół obowiązany jest zawiadomić wnioskodawcę, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin zakończenia sprawy. Do terminów nie wlicza się okresów zawieszenia postępowania oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy strony albo z przyczyn niezależnych od organu.

Przedłużenie terminu postępowania orzeczniczego nie wpływa na ważność wydanego orzeczenia.

Co zawiera orzeczenie?

Orzeczenie o niepełnosprawności zawiera:

- oznaczenie zespołu, który wydał orzeczenie;
- datę wydania orzeczenia;
- datę złożenia wniosku;
- podstawę prawną wydania orzeczenia;
- imię i nazwisko dziecka, datę urodzenia, adres zamieszkania lub pobytu oraz numer ewidencyjny Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL);
- numer dokumentu potwierdzającego tożsamość dziecka;
- ustalenie lub odmowę ustalenia niepełnosprawności;
- symbol przyczyny niepełnosprawności;
- datę lub okres powstania niepełnosprawności;
- okres, na jaki orzeczono niepełnosprawność;
- wskazania określone przez sąd orzekający;
- uzasadnienie;
- pouczenie o przysługującym odwołaniu;

- podpis z podaniem imienia i nazwiska przewodniczącego składu orzekającego oraz pozostałych członków tego składu.

Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zawiera:

- oznaczenie zespołu, który wydał orzeczenie;
- datę wydania orzeczenia;
- datę złożenia wniosku;
- podstawę prawną wydania orzeczenia;
- imię i nazwisko osoby zainteresowanej oraz numer ewidencyjny Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL);
- datę i miejsce urodzenia osoby zainteresowanej oraz adres zamieszkania lub pobytu;
- numer dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- ustalenie lub odmowę ustalenia stopnia niepełnosprawności;
- symbol przyczyny niepełnosprawności;
- okres, na jaki orzeczono stopień niepełnosprawności;
- datę lub okres powstania niepełnosprawności;
- datę lub okres powstania ustalonego stopnia niepełnosprawności;
- wskazania określone przez skład orzekający;
- uzasadnienie;
- pouczenie o przysługującym odwołaniu;
- podpis z podaniem imienia i nazwiska przewodniczącego składu orzekającego oraz pozostałych członków tego składu.

Orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień zawiera:

- oznaczenie zespołu, który wydał orzeczenie;
- datę wydania orzeczenia;
- datę złożenia wniosku;
- podstawę prawną wydania orzeczenia;
- imię i nazwisko osoby zainteresowanej oraz numer ewidencyjny Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL);
- datę i miejsce urodzenia osoby zainteresowanej oraz adres zamieszkania lub pobytu;
- numer dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- stopień niepełnosprawności;
- symbol przyczyny niepełnosprawności;
- datę lub okres powstania niepełnosprawności;

- okres, na jaki wydano orzeczenie;
- wskazania określone przez lekarza – członka powiatowego zespołu;
- uzasadnienie;
- pouczenie o nieprzysługującym odwołaniu;
- podpis z podaniem imienia i nazwiska lekarza – członka zespołu orzekającego.

Jak odwołać się od wydanego orzeczenia?

Jeżeli orzeczenie wydane przez powiatowy zespół nie spełnia oczekiwań wnioskodawcy – powinien on w ciągu 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności złożyć odwołanie do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności za pośrednictwem powiatowego zespołu, który wydał orzeczenie. Powiatowy zespół przesyła takie odwołanie wraz z aktami sprawy w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania. W ciągu tego terminu powiatowy zespół ma prawo do samokontroli wydanych i zaskarżonych orzeczeń. Realizacja tego uprawnienia polega na tym, że jeżeli powiatowy zespół uzna, iż odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie to wydaje orzeczenie, w którym uchyla lub zmienia zaskarżone orzeczenie.

Od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności służy odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Odwołanie wnosi się w trybie analogicznym za pośrednictwem wojewódzkiego zespołu, który orzeczenie wydał. Należy pamiętać, że w postępowaniu odwoławczym wojewódzki zespół, podobnie jak powiatowy zespół, ma prawo skorzystać z instytucji samokontroli. Postępowanie sądowe w sprawach odwołań korzysta ze zwolnienia od kosztów i opłat sądowych.

Uwaga! Od orzeczeń o wskazaniach do ulg i uprawnień nie przysługuje odwołanie do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, to postępowanie jest jednoinstancyjne.

Legitymacja osoby niepełnosprawnej

Orzeczenie jest podstawą do korzystania z systemu ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym. Potwierdzeniem posiadania orzeczenia jest legitymacja osoby niepełnosprawnej. **Organem uprawnionym do jej wydania jest starosta.** Legitymację wydają się na wniosek osoby zainteresowanej lub przedstawiciela ustawowego dziecka. Na wniosek wyżej wymienionych osób w legitymacji wpisuje się symbol przyczyny niepełnosprawności.

Przekładanie orzeczeń innych organów

Orzeczenia o inwalidztwie, niezdolności do pracy oraz stałej lub długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym podlegają przełożeniu, według określonych zasad na orzeczenie o niepełnosprawności.

Ważne! Przełożeniu podlegają wyłącznie orzeczenia wydane przez organ rentowy na orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, natomiast zasada ta nie pozwala na przekładanie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności na orzeczenia organu rentowego.

Orzeczenia o niezdolności do pracy

Wydane przez lekarza orzecznika ZUS:

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- orzeczenie o niezdolności do samodzielnej egzystencji traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy traktowane jest na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Orzeczenie o inwalidztwie

- orzeczenie o zaliczeniu do I grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- orzeczenie o zaliczeniu do II grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- orzeczenie o zaliczeniu do III grupy inwalidów traktowane jest na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Orzeczenia o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym

Osoby o stałej lub długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny:

- traktowane są na równi z osobami zaliczonymi do znacznego stopnia niepełnosprawności,

- pozostałe osoby traktowane są na równi z osobami zaliczonymi do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Orzeczenia służb mundurowych (MON, MSWiA)

Ważne orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidztwa, wydane przed 1 stycznia 1998 r. przez komisje lekarskie podległe MON lub MSWiA na podstawie odrębnych przepisów dotyczących niezdolności do służby, przekłada się na następujące stopnie niepełnosprawności:

- orzeczenie o zaliczeniu do I grupy inwalidztwa traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- orzeczenie o zaliczeniu do II grupy inwalidztwa traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- orzeczenie o zaliczeniu do III grupy inwalidztwa w związku ze służbą z jednoczesnym orzeczeniem inwalidztwa III grupy z ogólnego stanu zdrowia traktowane jest na równi z lekkim stopniem niepełnosprawności.

Wyroki sądowe

Wyroki sądu pracy i ubezpieczeń społecznych wydane w postępowaniu odwoławczym od:

- orzeczenia wydanego przez wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności,
- decyzji organu rentowego w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości,

stanowią podstawę do zaliczenia danej osoby do osób niepełnosprawnych.

Uwaga! W przypadku uzyskania wyroku sądowego, który w części modyfikuje orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności dokumentami potwierdzającymi status osoby niepełnosprawnej są wyrok sądu oraz orzeczenie zespołu w części nie objętej rozstrzygnięciem sądu zawartym w wyroku. Dzieje się tak dlatego, że w obowiązującym stanie prawnym brak jest procedury „wpisywania” wyroków sądowych w orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności.

Do czego służy orzeczenie o niepełnosprawności?

Posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień pozwala korzystać (po spełnieniu określonych warunków) z szeregu form pomocy, do których należą m. in.:

- w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia – możliwość uzyskania odpowiedniego zatrudnienia (w tym w zakładach aktywności zawodowej i zakładach pracy chronionej), możliwość uczestnictwa w szkoleniach (w tym specjalistycznych), korzystania ze ściśle określonych przywilejów pracowniczych (m. in.: prawo do dodatkowego urlopu

- wypoczynkowego, dłuższej przerwy w pracy, krótszego wymiaru czasu pracy),
dofinansowanie działalności gospodarczej lub rolniczej;
- w zakresie rehabilitacji społecznej – możliwość uczestniczenia w terapii zajęciowej realizowanej w warsztatach terapii zajęciowej oraz możliwość uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych;
 - dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby;
 - ulgi w podatkach, zniżki w komunikacji, zwolnienie z opłat radiowo – telewizyjnych (abonamentu);
 - usługi socjalne, opiekuńcze, terapeutyczne i rehabilitacyjne świadczone przez instytucje pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki;
 - uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego i innych świadczeń rodzinnych (np. dodatków do zasiłku rodzinnego związanych z niepełnosprawnością) oraz do zasiłku stałego z pomocy społecznej.

ROZDZIAŁ II

Uprawnienia osób niepełnosprawnych – regulacje prawne, dokumenty

Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy **ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.**

Ustawa definiuje osoby niepełnosprawne, jako *osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały odpowiednie orzeczenie:*

1. *o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,*
2. *o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy – na podstawie odrębnych przepisów lub*
3. *o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.*

Prawa osób niepełnosprawnych gwarantowane są w Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r.

(Dz.U. Nr 78, poz. 483). Zapewnia ona prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 pkt. 2.). Ustawa zasadnicza nakłada też na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym, (art. 68), a także obowiązek pomocy tym osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej

(art. 69).

Sejm uchwalił 1 sierpnia 1997 r. **Karte Praw Osób Niepełnosprawnych**. W dokumencie tym, poza zdefiniowaniem prawa osób niepełnosprawnych do niezależnego i samodzielniego, aktywnego i wolnego od przejawów dyskryminacji życia, zawarto również katalog dziesięciu praw, wskazując tym samym najważniejsze obszary, w których niezbędne są intensywne działania. Dokument podkreśla, że osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.

Prawa osób niepełnosprawnych są też przedmiotem **regulacji ONZ w formie deklaracji pod nazwą Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych**. Chociaż Zasady nie są prawnie wiążące, dokument podkreśla, że mogą stać się międzynarodowym prawem zwyczajowym, gdy zostaną uznane przez większość państw.

Dokumenty Unii Europejskiej dotyczące niepełnosprawności:

1. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno - Społecznego i Komitetu Regionów – Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010-2
2. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Europejska agenda cyfrowa KOM(2010)245
3. Rozporządzenie Komisji (WE) NR 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych)
4. Decyzja Komisji Europejskiej z dnia 27 czerwca 2007 r. w sprawie wsparcia dla zakładów aktywności zawodowej
5. Sytuacja kobiet niepełnosprawnych w Unii Europejskiej Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 26 kwietnia 2007 r. w sprawie sytuacji kobiet niepełnosprawnych w Unii Europejskiej (2006/2277)
6. Rozporządzenie (WE) NR 1371/2007r. z dnia 23 października 2007 r. dotyczące praw i obowiązków pasażerów w ruchu kolejowym
7. Rozporządzenie (WE) NR 1107/2006 z dnia 5 lipca 2006r. w sprawie praw osób niepełnosprawnych oraz osób o ograniczonej sprawności ruchowej podróżujących drogą lotniczą
8. Dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy
9. Rozporządzenie Rady (WE) Nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE.

10. Rozporządzenie Rady (WE) Nr 994/98 z dnia 7 maja 1998r. dotyczące stosowania art. 92 i 93 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa.

11. Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowanie art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis*.

12. Rezolucja Rady Unii Europejskiej i przedstawicieli rządów państw członkowskich, zebranych w Radzie z dnia 17 marca 2008 r. w sprawie sytuacji osób niepełnosprawnych w Unii Europejskiej.

13. Decyzja Rady z dnia 26 listopada 2009 roku w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (2010/48/WE)

ROZDZIAŁ III

Najważniejsze ulgi z tytułu niepełnosprawności

1. PODATKI

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2000r. Nr 14, poz. 176 z późn. zm.), **ulgi w podatku dochodowym przysługują:**

1) podatnikowi będącemu osobą niepełnosprawną lub
2) podatnikowi, na którego utrzymaniu pozostają takie osoby niepełnosprawne jak: współmałżonek, dzieci własne i przysposobione, dzieci obce przyjęte na wychowanie, pasierbowie, rodzice, rodzice współmałżonka, rodzeństwo, ojczym, macocha, zięciowie i synowie - jeżeli w roku podatkowym dochody tych osób niepełnosprawnych nie przekraczają kwoty 9.120 zł. W przeciwnym wypadku ulgi przysługują podatnikowi będącemu osobą niepełnosprawną. Jeśli więc osoba niepełnosprawna pozostająca na utrzymaniu podatnika osiąga dochody, należy dokonać wstępnego oszacowania, jaki dochód w całym roku podatkowym może ona uzyskać. Rachunki muszą być bowiem wystawione na osobę, która będzie odliczała określone wydatki.

Podstawowym warunkiem odliczenia wydatków jest posiadanie przez osobę niepełnosprawną, której dotyczy wydatek:

1) orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności lub
2) decyzji przyznającej rentę z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, rentę szkoleniową albo rentę socjalną.

Jednocześnie w przepisach regulujących poszczególne ulgi, mowa jest o osobach zaliczonych do I i II grupy inwalidztwa, przez co należy rozumieć osoby w stosunku do których, orzeczono odpowiednio:

- całkowitą niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji albo znaczny stopień niepełnosprawności,
- całkowitą niezdolność do pracy albo umiarkowany stopień niepełnosprawności.

Odliczenie ulg może być dokonane również w przypadku, gdy osoba, której dotyczy wydatek, posiada orzeczenie o niepełnosprawności wydane przez właściwy organ na podstawie odrębnych przepisów obowiązujących do dnia 31 sierpnia 1997 r.

Zgodnie z art. 26 ust. 7c ww. ustawy, warunkiem skorzystania z większości ulg rehabilitacyjnych jest posiadanie przez podatnika dokumentów stwierdzających poniesienie wydatków (faktury VAT lub rachunku). Nie dotyczy to wydatków na:

1) używanie samochodu osobowego, stanowiącego własność (współwłasność) osoby niepełnosprawnej zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa lub podatnika mającego na utrzymaniu osobę niepełnosprawną zaliczoną do I lub II grupy inwalidztwa albo dzieci niepełnosprawne, które nie ukończyły 16 roku życia, dla potrzeb związanych z koniecznym przewozem na niezbędne zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne. Niektóre urzędy skarbowe żądają przedstawienia dokumentów poświadczających korzystanie z takich zabiegów.

2) opłacenie przewodników osób niewidomych I lub II grupy inwalidztwa oraz osób z niepełnosprawnością narządu ruchu zaliczonych do I grupy inwalidztwa,

3) utrzymanie przez osoby niewidome I lub II grupy inwalidztwa, psa przewodnika.

W każdym z tych trzech przypadków można odliczyć ustalaną co roku kwotę, bez potrzeby dokumentowania poniesionych wydatków.

Aby odliczyć pozostałe wydatki należy posiadać dokumenty stwierdzające ich poniesienie.

Zgodnie z artykułem 26 ust. 7a ww. ustawy, są to wydatki na:

1) adaptację i wyposażenie mieszkań oraz budynków mieszkalnych stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,

2) przystosowanie pojazdów mechanicznych do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,

3) zakup i naprawę indywidualnego sprzętu, urządzeń i narzędzi technicznych niezbędnych w rehabilitacji oraz ułatwiających wykonywanie czynności życiowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, z wyjątkiem sprzętu gospodarstwa domowego,

4) zakup wydawnictw i materiałów (pomocy) szkoleniowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,

- 5) odpłatność za pobyt na turnusie rehabilitacyjnym,
- 6) odpłatność za pobyt na leczeniu w zakładzie lecznictwa uzdrowiskowego, za pobyt w zakładzie rehabilitacji leczniczej, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych oraz odpłatność za zabiegi rehabilitacyjne,
- 7) opiekę pielęgniarstwa w domu nad osobą niepełnosprawną w okresie przewlekłej choroby uniemożliwiającej poruszanie się oraz usługi opiekuńcze świadczone dla osób niepełnosprawnych zaliczonych do I grupy inwalidztwa,
- 8) opłacenie tłumacza języka migowego,
- 9) kolonie i obozy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dzieci osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 25 roku życia,
- 10) leki - w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy faktycznie poniesionymi wydatkami w danym miesiącu a ustaloną co roku kwotą, jeśli lekarz specjalista stwierdzi, że osoba niepełnosprawna powinna stosować określone leki (stale lub czasowo),
- 11) odpłatny, konieczny przewóz na niezbędne zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne:
 - a) osoby niepełnosprawnej - karetką transportu sanitarnego,
 - b) osoby niepełnosprawnej, zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa, oraz dzieci niepełnosprawnych do lat 16 - również innymi środkami transportu niż karetka transportu sanitarnego,
- 12) odpłatne przejazdy środkami transportu publicznego związane z pobytem:
 - a) na turnusie rehabilitacyjnym,
 - b) w zakładzie lecznictwa uzdrowiskowego, w zakładzie rehabilitacji leczniczej, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych,
 - c) na koloniach i obozach dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dzieci osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 25 roku życia.

Wydatki na cele rehabilitacyjne podlegają odliczeniu od dochodu, a nie od kwoty podatku. Nie można odliczyć jednak tych wydatków na cele rehabilitacyjne, które zostały sfinansowane (dofinansowane) ze środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych lub ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, zakładowego funduszu świadczeń socjalnych albo zostały zwrócone podatnikowi w jakiegokolwiek formie. Jeśli wydatki były tylko częściowo finansowane z powyższych funduszy czy środków, odliczeniu podlega różnica pomiędzy poniesionymi wydatkami a kwotą sfinansowaną czy zwróconą z jakichkolwiek innych środków.

Można więc odliczyć tylko te wydatki, które podatnik pokrył z własnych dochodów.

2. TURNUSY REHABILITACYJNE

Z turnusów rehabilitacyjnych mogą korzystać wszystkie osoby niepełnosprawne, tj. te, które posiadają ważne orzeczenie:

1. o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności lub
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów
lub
3. o niepełnosprawności, wydane przez ukończeniem 16 roku życia.

Osoba niepełnosprawna ubiegająca się o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych kosztów uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym powinna złożyć odpowiedni wniosek o dofinansowanie, kopię orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, wniosek lekarza o skierowanie na turnus rehabilitacyjny. Wniosek o dofinansowanie zawiera oświadczenie o wysokości dochodu w rodzinie oraz liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym. **Wniosek o dofinansowanie należy złożyć we właściwym dla miejsca zamieszkania powiatowym centrum pomocy rodzinie (w Jeleniej Górze mieści się on na ulicy Podchorążych 15).** Jest on rozpatrywany w ciągu 30 dni od daty złożenia kompletnego wniosku . PCPR w terminie 7 dni od dnia rozpatrzenia wniosku powiadamia w formie pisemnej wnioskodawcę o sposobie jego rozpatrzenia. Informuje przy tym o wysokości przyznanego dofinansowania bądź też uzasadnia odmowę jego przyznania. Pierwszeństwo w uzyskaniu dofinansowania mają osoby niepełnosprawne o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz w wieku do 24 lat uczące się i niepracujące. Dofinansowanie można otrzymać tylko raz w roku kalendarzowym. Wysokość dofinansowania waha się od 18% do 35% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim kwartale (w I kwartale 2008 r. wynagrodzenie to wyniosło 2 983,98 zł). Wysokość dofinansowania zależy od stopnia niepełnosprawności, wieku oraz sytuacji życiowej wnioskodawcy.

Osoba niepełnosprawna, która uzyskała dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym, w terminie 30 dni od otrzymania powiadomienia, nie później jednak niż na 21 dni przed dniem rozpoczęcia turnusu informuje PCPR o turnusie, w którym będzie uczestniczyła.

Aby przyznane dofinansowanie zostało przekazane organizatorowi turnusu muszą być spełnione warunki określone w rozporządzeniu w sprawie turnusów rehabilitacyjnych, tj.:

- a) wybrany przez osobę niepełnosprawną ośrodek i organizator muszą posiadać odpowiednie uprawnienia na okres trwania turnusu rehabilitacyjnego,
- b) wybrany przez osobę niepełnosprawną ośrodek musi być uprawniony do przyjmowania osób niepełnosprawnych z określonymi w orzeczeniu lub wniosku lekarskim dysfunkcjami lub schorzeniami na określony turnus,
- c) wybrany przez osobę niepełnosprawną organizator musi być uprawniony do organizowania wybranego turnusu dla osób z określonymi w orzeczeniu lub wniosku lekarskim dysfunkcjami lub schorzeniami.

Od 25 grudnia 2007 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 15 listopada 2007 r. (Dz. U. Nr 230, poz. 1694) regulujące sprawę turnusów rehabilitacyjnych Wyżej przywołane rozporządzenie szczegółowo określa m. in.: warunki, jakie powinna spełniać osoba niepełnosprawna ubiegająca się o uczestnictwo w turnusie; warunki, jakie muszą spełniać organizatorzy turnusów i ośrodki, w których odbywają się turnusy; zasady dokonywania wpisu do rejestru ośrodków i rejestru organizatorów; zakres i sposób kontroli ośrodków oraz organizatorów, a także zakres informacji przekazywanych przez wojewodę Pełnomocnikowi Rządu oraz wzory wniosków, zawiadomień i informacji. W/w przepisy regulują także tryb składania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie kosztów uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych ze środków PFRON, oraz przewidują sankcje w przypadku niespełnienia określonych warunków.

Powiatowe centra pomocy rodzinie zobowiązane są do udzielania osobom zainteresowanym informacji dotyczących ośrodków i organizatorów turnusów, którzy posiadają wpisy do odpowiednich rejestrów. Dzięki temu osoby niepełnosprawne mogą wybrać ofertę odpowiednią do rodzaju niepełnosprawności i zaleceń lekarza. Aktualne informacje o ośrodkach i organizatorach turnusów rehabilitacyjnych, posiadających wpisy do rejestrów wojewody dostępne są pod adresem elektronicznym: ebon.mpips.gov.pl . Na tej stronie znajduje się centralna baza danych, utworzona z 16 wojewódzkich rejestrów ośrodków i 16 wojewódzkich rejestrów organizatorów. Zawiera ona aktualizowane przez wojewodów informacje o ośrodkach i organizatorach, posiadających wpis do odpowiedniego rejestru wojewody.

Podmioty, które są zainteresowane uzyskaniem wpisu do rejestru ośrodków lub rejestru organizatorów mogą skorzystać z możliwości elektronicznego wypełnienia wniosku i wydrukowania go w celu złożenia w odpowiednim urzędzie.

3. WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Warsztat jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Warsztat nie jest placówką samodzielną, ale stanowi część większej struktury organizacyjnej wyposażonej w osobowość prawną lub posiadającej zdolność do czynności prawnych. Warsztaty mogą być organizowane przez fundacje, stowarzyszenia lub przez inne podmioty.

Cele działania warsztatu

Celem warsztatu jest:

- aktywne wspomaganie procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- stwarzanie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Realizacji powyższych celów służy stosowanie technik terapii zajęciowej zmierzających do usamodzielnienia uczestników, poprzez wyposażenie ich w umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, a także rozwijania psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Uczestnicy warsztatów

Uczestnikami warsztatów mogą być osoby posiadające prawnie potwierdzony status niepełnosprawności, niezdolne do podjęcia pracy. Osoby niepełnosprawne, przyjmowane do warsztatu po 1 stycznia 1998 r., muszą posiadać w swoim orzeczeniu wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej. Zgłoszenia osób niepełnosprawnych, które chcą uczestniczyć w warsztacie przyjmuje i zatwierdza jednostka zamierzająca utworzyć warsztat lub jednostka prowadząca warsztat.

Zasady funkcjonowania warsztatu

Terapię prowadzoną w warsztacie realizuje się na podstawie indywidualnego programu rehabilitacji uczestnika, który zawiera informacje dotyczące osoby niepełnosprawnej, planowanych działań

wobec uczestnika i spodziewanych efektów tych działań.

W warsztacie działa rada programowa, która dokonuje okresowej oraz, nie rzadziej niż co 3 lata, kompleksowej oceny realizacji indywidualnego programu rehabilitacji uczestnika warsztatu i zajmuje stanowisko w kwestii osiągniętych przez niego postępów w rehabilitacji, uzasadniających:

- podjęcie zatrudnienia i kontynuowanie rehabilitacji zawodowej w warunkach pracy chronionej lub na przystosowanym stanowisku pracy,
- potrzebę skierowania osoby niepełnosprawnej do ośrodka wsparcia, ze względu na brak postępów w rehabilitacji i złe rokowania co do możliwości osiągnięcia postępów uzasadniających podjęcie zatrudnienia i kontynuowanie rehabilitacji zawodowej w warunkach pracy chronionej lub na rynku pracy po odbyciu dalszej rehabilitacji w warsztacie,
- przedłużenie uczestnictwa w terapii ze względu na pozytywne rokowania co do przyszłych postępów w rehabilitacji, umożliwiających podjęcie zatrudnienia i kontynuowanie rehabilitacji zawodowej w warunkach pracy chronionej lub na rynku pracy, albo okresowy brak możliwości podjęcia zatrudnienia, albo okresowy brak możliwości skierowania osoby niepełnosprawnej do ośrodka wsparcia.

Zasady finansowania warsztatów terapii zajęciowej

Koszty utworzenia, działalności i wynikające ze zwiększenia liczby uczestników warsztatu są współfinansowane ze środków PFRON, ze środków samorządu terytorialnego lub z innych źródeł. Zasada współfinansowania oznacza solidarne ponoszenie kosztów tworzenia i działania warsztatów przez jednostki samorządu terytorialnego szczebla powiatowego oraz Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Maksymalne dofinansowanie ze środków Funduszu kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej, w tym wynikających ze zwiększonej liczby uczestników warsztatu, wynosi:

- w 2005 i 2006 r. – 100% tych kosztów,
- w 2007 r. — 95% tych kosztów,
- w 2008 r. i w latach następnych — 90% tych kosztów,

Maksymalne dofinansowanie ze środków Funduszu tworzenia warsztatu terapii zajęciowej wynosi — 70% tych kosztów.

Zasady tworzenia warsztatów

Jednostka zamierzająca utworzyć warsztat składa do właściwego, ze względu na siedzibę warsztatu, powiatowego centrum pomocy rodzinie wniosek o dofinansowanie kosztów utworzenia i działalności warsztatu ze środków PFRON. Do wniosku należy dołączyć projekt utworzenia warsztatu. Projekt zawiera m.in. statut jednostki zamierzającej utworzyć warsztat, zgłoszenie co

najmniej 20 kandydatów na uczestników warsztatu, z określeniem stopni i rodzajów ich niepełnosprawności, plan działalności warsztatu określający metody pracy z uczestnikami warsztatu w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, zobowiązanie do opracowania indywidualnych programów rehabilitacji uczestników warsztatu, propozycje dotyczące obsady etatowej warsztatu, z wyszczególnieniem liczby stanowisk i wymaganych kwalifikacji pracowników oraz preliminarz kosztów utworzenia warsztatu i preliminarz rocznych kosztów działalności warsztatu.

Wniosek podlega merytorycznej i formalnej ocenie dokonywanej przez zespół utworzony przez starostę w centrum pomocy. W oparciu o ocenę zespołu powiat zawiera z jednostką zamierzającą utworzyć warsztat umowę określającą warunki i wysokość dofinansowania kosztów utworzenia i działalności warsztatu ze środków Funduszu.

5.KULTURA I SZTUKA

Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123, z późn. zm.) nie przewiduje szczególnych uprawnień wynikających z niepełnosprawności, ale osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się o **pomoc stypendialną** na ogólnych zasadach.

Pomoc stypendialna w zakresie działalności artystycznej (art. 7b ustawy) może być przyznawana przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz innych ministrów i kierowników urzędów centralnych, w odniesieniu do podległych im ośrodków i instytucji kultury, osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem kultury i opieką nad zabytkami. Tryb przyznawania stypendium określa rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 12 czerwca 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu przyznawania stypendiów osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem kultury i opieką nad zabytkami oraz wysokości tych stypendiów (Dz. U. Nr 52, poz. 626, z późn. zm.). Osoba lub zespół osób ubiegający się o przyznanie stypendium może je otrzymać wyłącznie na wykonanie w ustalonym terminie określonego przedsięwzięcia. Stypendia przyznaje się w ustalonej kwocie wypłacanej jednorazowo lub jako świadczenie okresowe na czas określony. Miesięczna wysokość stypendium nie może przekroczyć trzykrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za rok poprzedni ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".

Stypendia mogą być także finansowane ze środków jednostek samorządu terytorialnego w drodze uchwały organu samorządu terytorialnego.

Ułatwienia w dostępie do muzeów i bibliotek:

Muzea – opłata ulgowa za wstęp. Zgodnie z właściwym rozporządzeniem emerytom, rencistom, a także rencistom socjalnym i osobom niepełnosprawnym wraz z opiekunami przysługuje ulga za wstęp do muzeum.

Potwierdzeniem uprawnienia do korzystania z ulgi w opłacie za wstęp do muzeów jest legitymacja dokumentująca niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności.

Biblioteki

Usługi bibliotek, których organizatorami są podmioty takie jak: ministrowie i kierownicy urzędów centralnych oraz jednostki samorządu terytorialnego – są ogólnie dostępne i bezpłatne. W niektórych wypadkach może być jednak pobierana opłata (np. za usługi informacyjne, bibliograficzne, reprograficzne, za wypożyczenie materiałów audiowizualnych) oraz może być stosowana opłata w formie kaucji za wypożyczone materiały biblioteczne. Określa się obsługę specjalnych grup użytkowników. I tak:

- Obsługę biblioteczną osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu wzroku zapewnia Centralna Biblioteka Niewidomych, która jednocześnie koordynuje działalność pokrewnych bibliotek i instytucji.
- W celu zapewnienia obsługi bibliotecznej specjalnych grup użytkowników możliwe jest prowadzenie bibliotek w zakładach opieki zdrowotnej i w domach pomocy społecznej.

6.KARTA PARKINGOWA

Karta parkingowa jest dokumentem uprawniającym osoby niepełnosprawne do parkowania na miejscach specjalnie wydzielonych i przeznaczonych dla tych osób oraz do niestosowania się do niektórych znaków drogowych.

Karta parkingowa przysługuje osobom niepełnosprawnym na podstawie wydanego przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności:

- orzeczenia o niepełnosprawności,
- orzeczenia o stopniu niepełnosprawności,
- orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień

wraz ze wskazaniem spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, przy czym w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności spełnienie tych przesłanek może zostać stwierdzone jedynie w przypadku ustalenia przyczyny niepełnosprawności oznaczonej

symbolem 05-R (upośledzenie narządu ruchu) lub 10-N (choroba neurologiczna).

Karta parkingowa uprawnia osoby niepełnosprawne do parkowania na miejscach specjalnie wydzielonych i przeznaczonych dla tych osób, w tym na miejscach wyznaczonych w strefie płatnego parkowania.

Karta parkingowa co do zasady nie zwalnia z opłat za parkowanie.

Na podstawie wewnętrznych regulacji poszczególnych samorządów np. uchwały rady miasta, osoby niepełnosprawne mogą być zwolnione z opłat za parkowanie w strefie płatnego parkowania.

Osoby niepełnosprawne o obniżonej sprawności ruchowej, kierujące pojazdem samochodowym lub **kierowca przewożący osoby o obniżonej sprawności ruchowej**, jak również **pracownicy placówek** zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych pozostających pod opieką tych placówek, mogą, pod warunkiem zachowania szczególnej ostrożności, nie stosować się do następujących znaków drogowych:

- "zakaz ruchu w obu kierunkach" (B-1),
- "zakaz wjazdu pojazdów silnikowych, z wyjątkiem motocykli jednośladowych" (B-3),
- "zakaz wjazdu autobusów" (B-3a),
- "zakaz wjazdu motocykli" (B-4),
- "zakaz wjazdu motorowerów" (B-10),
- "zakaz postoju" (B-35) - dopuszczalny czas postoju dłuższy niż 1 minuta jest wskazany na znaku albo na umieszczonej pod nim tabliczce,
- "zakaz postoju w dni nieparzyste" (B-37),
- "zakaz postoju w dni parzyste" (B-38),
- "strefa ograniczonego postoju" (B-39)

Aby móc nie stosować się do wyżej wymienionych znaków trzeba posiadać **KARTĘ PARKINGOWĄ**:

Karta Parkingowa wydawana jest przez starostę. Za jej wydanie pobiera się opłatę w wysokości ustalonej przez ministra właściwego do spraw transportu – aktualnie opłata wynosi 25 zł.

Aby otrzymać kartę parkingową, należy złożyć następujące dokumenty:

- kserokopię orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (należy mieć ze sobą oryginał do wglądu),- kserokopię dowodu osobistego,
- fotografię (3,5 x 4,5),
- wypełniony wniosek na odpowiednim formularzu,
- potwierdzenie dokonania opłaty.

Karta parkingowa powinna być umieszczona za przednią szybą pojazdu samochodowego w sposób umożliwiający jej odczytanie (odczytanie pierwszej strony - z symbolem wózka inwalidzkiego).

KARTA PARKINGOWA W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

W związku z zaleceniem nr 98/376/EW z 4 czerwca 1998r. w sprawie karty parkingowej dla osób niepełnosprawnych, został opracowany wspólny dla wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej wzór karty parkingowej, który te kraje, w tym Polska, dobrowolnie przyjęły. Zalecenie nie ma bowiem formalnie mocy wiążącej. Dzięki temu posiadacz takiej karty może korzystać ze specjalnych miejsc parkingowych w każdym kraju Unii bez względu na to czy jest jego obywatelem.

7. Poczta, radio, telewizja i telekomunikacja

POCZTA

Udogodnienia związane z usługami pocztowymi to m.in.: usługa doręczania bezpośrednio do domu przesyłek listowych, przesyłek rejestrowanych, w tym przesyłek z zadeklarowaną wartością oraz kwot pieniężnych określonych w przekazach pocztowych, z pominięciem oddawczej skrzynki pocztowej oraz bez konieczności odbierania przesyłki w placówce operatora. Usługi te świadczone są bez pobierania dodatkowych opłat. Mogą z nich korzystać osoby:

- z uszkodzeniem narządu ruchu powodującym konieczność korzystania z wózka inwalidzkiego,
- niewidome lub ociemniałe.

Zapotrzebowanie na usługę zgłasza się u operatora świadczącego powszechne usługi pocztowe np. w urzędzie pocztowym.

Placówki pocztowe muszą być dostosowane do obsługi osób niepełnosprawnych poruszających się za pomocą wózka inwalidzkiego.

Dostosowanie to powinno polegać na wydzieleniu przez operatora odpowiednio oznakowanych stanowisk obsługi osób niepełnosprawnych oraz umieszczaniu nadawczych skrzynek pocztowych w sposób i w miejscu umożliwiającym korzystanie z nich osobie niepełnosprawnej, poruszającej się za pomocą wózka inwalidzkiego, w szczególności nadawczych skrzynek pocztowych instalowanych w placówce operatora lub na nieruchomości użytkowanej przez tę placówkę.

Zwolnienie z opłat dla osób niewidomych

Przesyłka będąca przesyłką dla niewidomych nadana przez:

- 1) osobę legitymującą się orzeczeniem właściwego organu orzekającego o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z tytułu uszkodzenia narządu wzroku, zwaną dalej "osobą niewidomą lub ociemniałą", i adresowana do biblioteki lub organizacji osób niewidomych lub ociemniałych bądź do organizacji, których celem statutowym jest działanie na rzecz osób niewidomych lub ociemniałych,
- 2) bibliotekę, organizację osób niewidomych lub ociemniałych bądź organizację, których celem statutowym jest działanie na rzecz osób niewidomych lub ociemniałych, i adresowana do osoby niewidomej lub ociemniałej,
- 3) osobę niewidomą lub ociemniałą bądź skierowaną do tej osoby zawierającą wyłącznie informacje utrwalone pismem wypukłym,
 - jest zwolniona od opłaty pocztowej za przyjęcie, przemieszczenie i doręczenie przesyłki niebędącej przesyłką najszybszej kategorii, tego rodzaju i tej samej masy ustalonej w obowiązującym cenniku powszechnych usług pocztowych operatora publicznego. Zwolnienie to nie obejmuje opłaty za potwierdzenie odbioru przesyłki rejestrowanej.

ABONAMENT ZA ODBIORNIK TV I RADIO

Uprawnionymi do ulgi są m.in.:

Osoby zaliczone do I grupy inwalidów,

Osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,

Osoby całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji,

Osoby o trwałej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, którym przysługuje dodatek pielęgnacyjny,

Osoby, które otrzymują świadczenie pielęgnacyjne z właściwego organu realizującego zadania w zakresie świadczeń rodzinnych jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej lub rentę socjalną z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub innego organu emerytalno-rentowego,

Osoby niesłyszące, u których stwierdzono całkowitą głuchotę lub obustronne upośledzenie słuchu,

Osoby, których ostrość wzroku nie przekracza 15%,

Uwaga: od 16 maja 2005 r. zwolnienie nie przysługuje osobom, które mieszkają we wspólnym gospodarstwie domowym z co najmniej dwiema osobami, które ukończyły 26. rok życia, i które nie spełniają warunków do uzyskania tych zwolnień.

Prawo do zwolnień od opłat abonamentowych zachowują osoby, które korzystają z tego prawa na podstawie dotychczasowych przepisów, pod warunkiem dostarczenia, w terminie 6 miesięcy oświadczenia o spełnianiu warunków do korzystania z tych

ULGI NA TELEFONY KOMÓRKOWE

Oferowane przez operatorów sieci komórkowych ulgi dotyczą zazwyczaj osób niewidomych i niesłyszących. Ponieważ zakres tych ulg ulega zmianie, szczegółowych informacji należy szukać w punktach obsługi klienta tych sieci.

ULGI NA OPŁATĘ PASZPORTOWĄ

Ulgową opłatę paszportową w wysokości 50% stawki pobiera się **m.in.** od:

- emerytów, rencistów, osób niepełnosprawnych, a także współmałżonków tych osób, pozostających na ich wyłącznym utrzymaniu;
- osób przebywających w domach pomocy społecznej lub w zakładach opiekuńczych albo korzystających z pomocy społecznej w formie zasiłków stałych;

7 .Psy Asystujące

Art. 2 pkt. 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2008r. Nr 14, poz. 92 z późn. zm.) definiuje psa asystującego jako odpowiednio wykształconego i specjalnie oznaczonego psa, w szczególności psa przewodnika osoby niewidomej lub niedowidzącej oraz psa asystenta osoby niepełnosprawnej ruchowo, który ułatwia osobie niepełnosprawnej aktywne uczestnictwo w życiu społecznym.

Ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. 223, poz. 1463) przyznano osobie niepełnosprawnej prawo wstępu do obiektów użyteczności publicznej wraz z psem asystującym, w szczególności do:

- budynków i ich otoczenia przeznaczonych na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, świadczenia usług pocztowych lub telekomunikacyjnych oraz innych ogólnodostępnych budynków przeznaczonych do wykonywania podobnych funkcji, w tym także budynków biurowych i socjalnych.

Zatem osoba niepełnosprawna wraz z psem asystującym może wchodzić do wszystkich obiektów użyteczności publicznej, poza obiektami sakralnymi. Fakt, iż przepis ten nie obejmuje tych obiektów ma związek z różnorodnością wyznań i Kościołów oraz niemożnością ingerencji w

rytualny charakter zachowania w świątyni.

Uprawnienie to przysługuje również w środkach transportu kolejowego, drogowego, lotniczego i wodnego oraz w innych środkach komunikacji publicznej.

Zgodnie z art. 20a ust. 3 *ustawy o rehabilitacji (...)* przedmiotowe uprawnienie nie zwalnia osoby niepełnosprawnej z odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez psa asystującego. Zgodnie z art. 431 § 1 *ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r., Nr 16, poz. 93, z późn. zm.)* istnieje odpowiedzialność właściciela za szkody wyrządzone przez zwierzę, która opiera się m.in. o zasadę domniemania winy. W przypadku, gdy zwierzę staje się narzędziem w ręku człowieka, odpowiedzialność za szkodę opiera się na artykule 415 k.c. Obecnie przepisy *ustawy o rehabilitacji (...)* wprowadzają, w stosunku do k.c., szczegółowy przepis dotyczący odpowiedzialności. Odpowiedzialność ta jest pełna i nie zależy od tego, czy dany czyn był zawiniony, czy też nie.

8. Ulgi komunikacyjne i dokumenty poświadczające prawo do ulg

Zestawienie ulg przysługujących osobom niepełnosprawnym w podróży środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego (PKP) i autobusowego (PKS)

Lp.	Uprawnieni	Przejazdy PKP (2 klasa	Przejazdy PKS	Uwagi
1.	Dzieci do lat 4	100% ulga pociągi osobowe, pociągi pospieszne i ekspresowe, IC, EC Bilety jednorazowe klasa 2, w klasie 1 dopłata	100% ulga autobusy zwykłe i przyspieszone Bilety jednorazowe	PKS pod warunkiem nie korzystania przez dziecko z oddzielnego miejsca do siedzenia, a jeżeli korzysta to 78% ulga
2.	Przewodnik lub	95 % ulga	95% ulga	

	opiekun towarzyszący w podróży osobie niewidomej albo osobie niezdolnej do samodzielnej egzystencji	pociągi osobowe i ekspresowe, IC, EC Bilety jednorazowe	autobusy zwykłe, przyspieszone i pospieszne Bilety jednorazowe	
	opiekun - 18 lat przewodnik 13 lat lub pies przewodnik	Klasa 2, w klasie 1 dopłata		
3.	Dzieci i młodzież dotknięte inwalidztwem lub niepełnosprawne	78% ulga pociągi osobowe, pospieszne i ekspresowe, IC, EC Bilety jednorazowe lub miesięczne imiennie Klasa 2, w klasie 1 dopłata	78% ulga autobusy zwykłe, przyspieszone i pospieszne Bilety jednorazowe lub miesięczne imiennie	Wyłącznie w ramach przejazdów celowych, których katalog zawiera ustawa np. dom-szkoła- dom
4.	Rodzice lub opiekunowie dzieci i młodzieży dotkniętej inwalidztwem lub niepełnosprawnej	78% ulga pociągi osobowe, pospieszne i ekspresowe, IC, EC	78% ulga autobusy zwykłe, przyspieszone i pospieszne	

		Bilety jednorazowe	Bilety jednorazowe	
		Klasa 2, w klasie 1 dopłata		
5.	Osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji	49% ulga pociągi osobowe, bilety jednorazowe	49% ulga autobusy zwykłe	
		37 % pociągi pospieszne i ekspresowe, IC, EC	37% ulga autobusy przyspieszone i pospieszne	
		Bilety jednorazowe klasa 2, w klasie 1 dopłata	Bilety Jednorazowe	
6.	Osoby niewidome, uznane za niezdolne do samodzielnej egzystencji	93% ulga pociągi osobowe	93% autobusy zwykłe	
		Bilety jednorazowe lub miesięczne imiennie	Bilety jednorazowe lub miesięczne imiennie	

		51% ulga pociągi pospieszne i ekspresowe Bilety jednorazowe lub imienne miesięczne Klasa 2, w klasie 1 dopłata	51% ulga autobusy przyspieszone i pospieszne Bilety jednorazowe lub imienne miesięczne	
7.	Osoby niewidome, które nie są uznane za osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji	37% ulga pociągi osobowe, pospieszne i ekspresowe, IC, EC Bilety jednorazowe lub miesięczne imienne Klasa 2, w klasie 1 dopłata	37% ulga autobusy zwykłe, przyspieszone i pospieszne Bilety jednorazowe lub miesięczne imienne	

Ulgi w komunikacji miejskiej dla osób niepełnosprawnych

W różnych miastach Polski obowiązują różne ulgi na przejazdy dla osób niepełnosprawnych (są ustalane poprzez uchwały władz danej gminy).

Osoby uprawnione do przejazdów ulgowych z ulgą lokalną:

(wg. informacji zamieszczonej na stronie www.mzk.jgora.pl)

Uprawnionymi do korzystania z przejazdów ulgowych z ulgą lokalną na liniach normalnych i pospiesznych są m.in.:

- 1) osoby o orzeczonym stopniu niepełnosprawności, którym nie przysługują inne ulgi - na podstawie legitymacji osoby niepełnosprawnej lub dokumentu tożsamości i wypisu z treści orzeczenia;
- 2) dzieci i młodzież w wieku od 4 do 18 lat, nie objęta obowiązkiem szkolnym wskutek niepełnosprawności - na podstawie zaświadczenia wydanego przez właściwe organy administracji szkolnej;

Dokumenty poświadczające prawo do ulg

Informacja w sprawie rodzajów dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów środkami transportu publicznego		
Lp.	Osoby uprawnione	Rodzaj dokumentu
1.	Dzieci do lat 4 – 100%	Dokument stwierdzający wiek dziecka.
2.	Dzieci i młodzież dotknięte inwalidztwem lub niepełnosprawne – 78 %	<p>1) Dla dzieci i młodzieży uczęszczających do przedszkola, szkoły, szkoły wyższej albo ośrodka lub placówki o charakterze oświatowym:</p> <ul style="list-style-type: none">• legitymacja przedszkolna dla dziecka niepełnosprawnego,-• legitymacja szkolna dla uczniów dotkniętych inwalidztwem lub niepełnosprawnymi,• legitymacja szkolna lub studencka wraz z jednym z dokumentów wymienionych niżej (pkt 2) <p>2) Dla dzieci i młodzieży nie uczęszczających do przedszkola, szkoły, szkoły wyższej albo ośrodka lub placówki o charakterze oświatowym:</p> <ul style="list-style-type: none">• legitymacja osoby niepełnosprawnej, która nie ukończyła 16 roku życia wystawiona przez uprawniony organ,• legitymacja osoby niepełnosprawnej wystawiona przez uprawniony organ,• wypis z treści orzeczenia komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, stwierdzający zaliczenie do jednej z grup inwalidów,• orzeczenie lekarza orzecznika

		<p>ZUS albo wypis z treści orzeczenia lub orzeczenia komisji lekarskiej ZUS stwierdzające częściową niezdolność do pracy, całkowitą niezdolność do pracy i niezdolność do samodzielnej egzystencji albo niezdolność do samodzielnej egzystencji.</p> <p>Przy przejazdach do i z jednostek udzielających świadczeń zdrowotnych albo pomocy społecznej bądź organizujących turnusy rehabilitacyjne wraz z jednym z dokumentów, o których mowa w pkt 1 i 2 wymagane jest zaświadczenie (zawiadomienie, skierowanie) określające odpowiednio:</p> <ul style="list-style-type: none"> • termin i miejsce badania, leczenia, konsultacji, zajęć rehabilitacyjnych, zajęć terapeutycznych albo pobytu w ośrodku wsparcia, domu pomocy społecznej lub na turnusie rehabilitacyjnym, • potwierdzenie stawienia się na badania, konsultację, zajęcia rehabilitacyjne, zajęcia terapeutyczne.
3.	Rodzice lub opiekunowie dzieci i młodzieży dotkniętej inwalidztwem lub niepełnosprawnej – 78%	<ul style="list-style-type: none"> • dokumenty dziecka określone powyżej – jeśli przejazd jest odbywane z dzieckiem, • zaświadczenie wydane przez przedszkole, szkołę, szkołę wyższą, ośrodek lub placówkę o charakterze oświatowym albo placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub zaświadczenie wydane przez placówkę zdrowotną, udzielającą pomocy społecznej, organizującą turnusy rehabilitacyjne – jeżeli przejazd jest odbywany po dziecko lub po jego odwiezieniu.

4.	Osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji – 49% lub 37 %	<ul style="list-style-type: none"> • wypis z treści orzeczenia komisji lekarskiej ds. inwalidztwa i zatrudnienia o zaliczeniu do I grupy inwalidów,- wypis z treści orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej lub komisji lekarskiej MSWiA o zaliczeniu do I grupy inwalidów, • orzeczenie lekarza orzecznika ZUS albo wypis z treści tego orzeczenia lub orzeczenie komisji lekarskiej ZUS stwierdzające całkowitą niezdolność do pracy i niezdolność do samodzielnej egzystencji albo niezdolność do samodzielnej egzystencji, • zaświadczenie ZUS stwierdzające wyrokiem sądu do I grupy inwalidów bądź uznanie niezdolności do samodzielnej egzystencji, • wypis z treści orzeczenia lekarza rzeczoznawcy KRUS lub wypis z treści orzeczenia komisji lekarskiej KRUS stwierdzający niezdolność do samodzielnej egzystencji, • zaświadczenie KRUS stwierdzające zaliczenie wyrokiem sądu do I grupy inwalidów bądź uznanie niezdolności do samodzielnej egzystencji, • legitymacja emeryta – rencisty wojskowego z wpisem o zaliczeniu do I grupy inwalidztwa lub stwierdzającym niezdolność do samodzielnej egzystencji, • legitymacja emeryta – rencisty policyjnego z wpisem o zaliczeniu do I grupy inwalidztwa lub stwierdzającym niezdolność
----	--	--

		<p>do samodzielnej egzystencji,-</p> <ul style="list-style-type: none"> legitymacja osoby niepełnosprawnej stwierdzająca znaczny stopień niepełnosprawności wystawiona przez uprawniony organ. <p>Dokumenty wymienione wyżej okazuje się wraz z dowodem osobistym lub innym dokumentem potwierdzającym tożsamość.</p>
5.	Osoby niewidome, które nie są uznane za osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji – 37 %	<ul style="list-style-type: none"> dokumenty wymienione wyżej, stwierdzające całkowitą niezdolność do pracy albo inwalidztwo II grupy z powodu stanu narządu wzroku, legitymacja osoby niepełnosprawnej stwierdzająca umiarkowany stopień niepełnosprawności z powodu stanu narządu wzroku lub oznaczona symbolem przyczyny niepełnosprawności – 04-O, wystawiona przez uprawniony organ.
6.	Przewodnik lub opiekun towarzyszący w podróży osobie niewidomej albo osobie niezdolnej do samodzielnej egzystencji – 95 %	<p>1) dla opiekuna lub przewodnika towarzyszącego w podróży osobie niezdolnej do samodzielnej egzystencji – jeden z dokumentów osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji, o których mowa w pkt 4 tabelki,</p> <p>2) dla przewodnika lub opiekuna towarzyszącego w podróży osobie niewidomej albo dla psa przewodnika – jeden z dokumentów osoby niewidomej, o których mowa w pkt 5 tabelki.</p>

9. Likwidacja barier funkcjonalnych

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 96, poz. 861 ze zm.), ze środków Funduszu może być **dofinansowana likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.**

Realizacja powyższych zadań ma na celu umożliwienie lub w znacznym stopniu ułatwienie osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem.

Pisemny wniosek o dofinansowanie likwidacji wyżej wymienionych barier funkcjonalnych osoba niepełnosprawna składa w powiatowym centrum pomocy rodzinie właściwym dla miejsca zamieszkania.

O dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, które mają trudności w poruszaniu się.

O dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności.

Dofinansowanie ze środków Funduszu nie przysługuje, jeżeli podmiot ubiegający się o dofinansowanie ma zaległości wobec Funduszu lub podmiot ten był, w ciągu trzech lat przed złożeniem wniosku, stroną umowy o dofinansowanie ze środków Funduszu, rozwiązanej z przyczyn leżących po stronie tego podmiotu.

Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych przysługuje osobom niepełnosprawnym, które w ciągu trzech lat przed złożeniem wniosku nie uzyskały odpowiednio na te cele dofinansowania (było: dofinansowanie) ze środków Funduszu.

Ponadto dofinansowanie nie może obejmować kosztów realizacji zadania poniesionych przed przyznaniem środków finansowych i zawarciem umowy.

Wysokość dofinansowania likwidacji barier funkcjonalnych wynosi do 80% kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

Przepisy przedmiotowego rozporządzenia nie definiują zakresu żadnej z barier. W związku z powyższym można przyjąć, iż:

- **bariery architektoniczne** to wszelkie utrudnienie występujące w budynku i w jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym;

- **bariery techniczne** to przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania, odpowiednich do rodzaj niepełnosprawności, przedmiotów lub urządzeń. Likwidacja tej bariery powinna powodować sprawniejsze działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwić wydajniejsze jej funkcjonowanie;
- **bariery w komunikowaniu** się to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji.

10. Studenci

Studiować na uczelni wyższej może każda osoba, która posiada świadectwo dojrzałości - w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia lub jednolite studia magisterskie, oraz spełnia warunki rekrutacji ustalone przez uczelnię.

Podstawę przyjęcia na studia pierwszego stopnia lub jednolite studia magisterskie stanowią wyniki egzaminu maturalnego. Ponadto uczelnia może za zgodą ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego przeprowadzić dodatkowe egzaminy wstępne tylko w przypadku konieczności sprawdzenia wiedzy lub umiejętności niesprawdzanych w trybie egzaminu maturalnego lub gdy osoba ubiegająca się o przyjęcie na studia posiada świadectwo dojrzałości uzyskane za granicą. Coraz więcej uczelni wyższych organizuje w swoich strukturach biura do spraw osób niepełnosprawnych, kandydaci na studia lub studenci niepełnosprawni mogą zwracać się tam o poradę, informację i pomoc odnośnie konkretnego wsparcia (dostosowania) w trakcie ewentualnych egzaminów na studia oraz w trakcie trwania studiów. Niektóre uczelnie wyższe powołują także, w ramach autonomicznych decyzji swoich władz, pełnomocnika rektora ds. osób niepełnosprawnych. Rolą pełnomocnika jest m. in. reprezentowanie rektora w działaniu na rzecz osób niepełnosprawnych oraz przygotowanie informacji na temat niepełnosprawnych studentów w uczelni.

Kształcenie na poziomie szkolnictwa wyższego reguluje ustawa z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2005 r. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

Zgodnie z ustawą uczeń szkoły wyższej (również niepełnosprawny) ma prawo do:

1. uzyskania urlopu od zajęć w uczelni w trybie i na zasadach określonych w regulaminie studiów
2. przeniesienia z innej szkoły wyższej, w tym także zagranicznej szkoły wyższej, za zgodą dziekana wydziału uczelni przyjmującej, jeżeli wypełnił wszystkie obowiązki wynikające z przepisów obowiązujących w szkole wyższej, którą opuszcza
3. studiowania na więcej niż jednym kierunku lub inne przedmioty, także w różnych uczelniach

4. studiowania według indywidualnego planu studiów i programu nauczania na zasadach ustalonych przez radę wydziału lub inny organ wskazany w statucie uczelni

5. pomocy materialnej ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa w formie:

1) stypendium socjalnego;

2) stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych;

3) stypendium za wyniki w nauce lub sporcie;

4) stypendium ministra za osiągnięcia w nauce;

5) stypendium ministra za wybitne osiągnięcia sportowe;

6) stypendium na wyżywienie;

7) stypendium mieszkaniowego;

8) zapomogi;

6. korzystania z 50% ulgi w opłatach za przejazdy publicznymi środkami komunikacji miejskiej.

Formy pomocy/wsparcia - na zasadach ogólnych

Głównym źródłem finansowania pomocy materialnej dla studentów jest budżet państwa w formie dotacji (odrębnie na każdy rok kalendarzowy), której podziału dokonuje rektor w porozumieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego. Środki z dotacji na pomoc materialną dla studentów przeznaczone na stypendia i inne świadczenia socjalne (stypendia: socjalne, na wyżywienie i mieszkaniowe oraz zapomogi) nie mogą być niższe niż środki przeznaczone na stypendia za wyniki w nauce lub sporcie.

Uprawnionymi do ubiegania się o świadczenia pomocy materialnej dla studentów są zarówno studenci uczelni publicznych jak i niepublicznych.

W ramach pomocy materialnej student może ubiegać się o **stypendium socjalne** (może być pobierane niezależnie od innych stypendiów), **stypendium za wyniki w nauce lub sporcie**, **stypendium na wyżywienie** (może otrzymać student będący w trudnej sytuacji materialnej), **stypendium mieszkaniowe** (student studiów stacjonarnych - możliwość dofinansowania do zakwaterowania w domu studenckim lub innym obiekcie w przypadku zamieszkania z dala od uczelni, jeśli znajduje się w trudnej sytuacji materialnej), **zapomogę** (świadczenie jednorazowe, może być przyznane studentowi, który z przyczyn losowych znalazł się w bardzo trudnej sytuacji materialnej, dwa razy w roku akademickim).

Student może starać się również o stypendium przyznawane przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego za osiągnięcia w nauce oraz stypendium za wybitne osiągnięcia sportowe.

Stypendia przyznawane są w uczelniach przez jednoosobowe organy uczelni (dziekana, rektora) lub na wniosek uczelnianego organu samorządu studenckiego - przez studenckie komisje stypendialne.

Szczegółowe informacje na temat procedury przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów (w tym stypendium specjalnego dla studentów niepełnosprawnych)

regulują uczelniane regulaminy ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów. Na podstawie tego regulaminu ustalana jest również wysokość stypendiów. Student może otrzymywać jednocześnie kilka świadczeń pomocy materialnej. Łączna miesięczna wysokość stypendium socjalnego, stypendium za wyniki w nauce lub sporcie, stypendium na wyżywienie oraz stypendium mieszkaniowego nie może być większa niż 90% najniższego wynagrodzenia zasadniczego asystenta w poprzednim miesiącu, ustalonego w przepisach o wynagradzaniu nauczycieli akademickich.

Kredyt studencki z dopłatą do oprocentowania z budżetu państwa i korzystnymi warunkami spłaty to element rozszerzenia dostępu do szkolnictwa wyższego, pozwala na efektywniejsze zwiększenie pomocy materialnej dla studentów, udzielany jest przez banki komercyjne na okres studiów (okres ten nie może przekroczyć łącznie 6 lat). O kredyt może ubiegać się każdy student, który jest obywatelem polskim, niezależnie od typu uczelni, systemu studiów, pod warunkiem, że rozpocznie studia przed 25 rokiem życia. Spłata rozpoczyna się najpóźniej 2 lata po ukończeniu studiów. Kredyt jest umarzany w 20% kredytobiorcom, którzy ukończyli studia w grupie 5% najlepszych absolwentów uczelni, w szczególnych przypadkach kredyt może być umorzony częściowo lub w całości z uwagi na trudną sytuację życiową (choroba, wypadek) lub trwałą utratę zdolności do spłaty zobowiązań (niepełnosprawność). Pierwszeństwo w otrzymaniu kredytów mają studenci znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej.

Uzupełniające formy pomocy - dla studentów niepełnosprawnych

Stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych - może otrzymywać każdy student z tytułu niepełnosprawności potwierdzonej orzeczeniem właściwego organu, niezależnie od dochodu.

Student może otrzymywać stypendium specjalne przez cały okres studiów, również na I roku studiów - przez 9 miesięcy w roku, wypłata może być kumulowana. Jeśli studiuje na kilku kierunkach, stypendium specjalne może otrzymywać na każdym z tych kierunków. Student niepełnosprawny może ubiegać się o przyznanie innych rodzajów stypendiów i pobierać je równoległe ze stypendium specjalnym.

Pomoc udzielana jest niezależnie od systemu studiów oraz statusu prawnego uczelni.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (www.mnisw.gov.pl).

Poza wymienionymi wyżej formami pomocy, ważną rolę w ułatwieniu dostępu do edukacji osób niepełnosprawnych odgrywa także pomoc udzielana ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych., np. w ramach programów celowych.

I. Student II - kształcenie ustawiczne osób niepełnosprawnych

Adresatami programu są osoby z orzeczoną znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (lub orzeczeniem równoważnym), które pobierają naukę w systemie

stacjonarnym lub niestacjonarnym i są studentami uczelni wyższych (także zagranicznych), studentami kształcącymi się na studiach podyplomowych, doktoranckich a także uczniowie szkół policealnych i słuchacze kolegów pracowników służb społecznych, kolegów nauczycielskich lub nauczycielskich kolegów języków obcych. Dofinansowanie może obejmować opłaty za naukę, koszty zakwaterowania i dojazdów do szkoły, uczestnictwa w zajęciach mających na celu podniesienie sprawności fizycznej lub psychicznej, związane z dostępem do internetu, koszty zakupu przedmiotów ułatwiających lub umożliwiających naukę oraz koszty wyjazdów organizowanych w ramach zajęć szkolnych.

II. Pitagoras 2007- program pomocy osobom z uszkodzeniem słuchu

Celem programu jest zapewnienie wszystkim niesłyszącym i niedosłyszącym studentom, uczniom szkół policealnych oraz uczestnikom kursów przygotowawczych do egzaminów do szkół wyższych, w zależności od potrzeb, pomocy tłumaczy migowych lub możliwości korzystania w trakcie zajęć oraz egzaminów z urządzeń wspomagających. Do realizacji programu przystępują uczelnie.

Uczestnikami programu za pośrednictwem uczelni mogą być osoby niesłyszące lub niedosłyszące, w tym głuchoniewidome i głuchoniedowidzące, które posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, studiuja, uczą się w szkołach policealnych lub uczą się na kursach przygotowawczych do egzaminów do szkół wyższych organizowanych przez uczelnie oraz zgłaszają potrzebę korzystania z usług tłumacza migowego lub konieczność zastosowania urządzeń wspomagających słyszenie oraz innych urządzeń, w tym dostosowanych do możliwości i potrzeb wynikających z dysfunkcji słuchu lub słuchu i wzroku.

Szczegółowe informacje o programach znajdują się na stronie internetowej Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych www.pfron.org.pl.

11.Uczniowie

Każde dziecko niepełnosprawne ma prawo do nauki.Najważniejsze zasady dotyczące kształcenia w Polsce, w tym kształcenia osób niepełnosprawnych, reguluje ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.). Część zasad dotyczy wszystkich uczniów, w tym także niepełnosprawnych, a niektóre z nich dotyczą jedynie osób niepełnosprawnych.

System oświaty powinien zapewniać:

- realizację prawa każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju;
- każdemu uczniowi warunki niezbędne do rozwoju;

- możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami;
- dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej;
- opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi przez umożliwianie realizowania zindywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania oraz zajęć rewalidacyjnych.

Kształceniem specjalnym obejmuje się dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie, wymagające stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, dostosowanej do potrzeb i możliwości tych uczniów.

Podstawą kształcenia specjalnego uczniów we wszystkich typach szkół jest orzeczenie o potrzebie:

- kształcenia specjalnego,
- nauczania indywidualnego
- zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,

wydane uczniowi na prośbę rodziców lub opiekunów dziecka przez zespół orzekający poradni psychologiczno-pedagogicznej. Orzeczenie jest wskazaniem najodpowiedniejszej formy kształcenia, z uwzględnieniem potrzeb dziecka oraz wskazaniem właściwych form pomocy specjalistycznej. Nie jest równoznaczne ze skierowaniem dziecka do jakiegokolwiek szkoły. Obowiązujące ustawodawstwo pozwala rodzicom lub opiekunom dziecka decydować o wyborze szkoły (specjalnej lub ogólnodostępnej). Dzięki temu uczniowie niepełnosprawni mają możliwość spełniania obowiązku szkolnego i obowiązku nauki jak najbliżej ich miejsca zamieszkania w szkołach:

- ogólnodostępnych,
- integracyjnych,
- oddziałach integracyjnych,
- szkołach specjalnych,
- oddziałach specjalnych,
- specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych.

Natomiast dzieciom i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły zapewnia się nauczanie indywidualne.

Uczniom niepełnosprawnym stworzono możliwość wydłużenia obowiązku szkolnego, jednakże nie dłużej niż do ukończenia przez nich 18 lat na poziomie szkoły podstawowej, do 21 roku życia na poziomie gimnazjum i do 24 lat na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej. Rozpoczęcie spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci niepełnosprawne może zostać odroczone do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 10 lat.

Dla uczniów niepełnosprawnych można przedłużyć okres nauki na każdym etapie edukacyjnym co najmniej o jeden rok, zwiększając proporcjonalnie liczbę godzin zajęć edukacyjnych.

Uczeń niepełnosprawny ma prawo do korzystania z bezpłatnego transportu oraz opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej i gimnazjum, a uczniowie z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym - także do najbliższej szkoły ponadgimnazjalnej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 21 roku życia.

Uczniowie upośledzeni umysłowo w stopniu głębokim uczestniczący w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych oraz dzieci i młodzież z upośledzeniem umysłowym ze sprzężonymi niepełnosprawnościami mają prawo do korzystania z bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do ośrodka umożliwiającego tym dzieciom i młodzieży realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia.

Jeśli gmina nie zapewnia transportu, jej obowiązkiem jest zwrot kosztów przejazdu ucznia oraz jego opiekuna do szkoły lub ośrodka, jeżeli dowożenie i opiekę zapewniają rodzice, opiekunowie lub opiekunowie prawni.

Uczniowie niepełnosprawni są zobowiązani razem z innymi uczniami przystąpić do sprawdzianu w szkole podstawowej i egzaminu w gimnazjum. Z tego obowiązku zostali zwolnieni jedynie uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym. Uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi mogą zostać zwolnieni ze sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego na wniosek rodziców (opiekunów prawnych) pozytywnie zaopiniowany przez dyrektora szkoły. Dostosowanie sprawdzianu i egzaminów do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów niepełnosprawnych polega między innymi na:

- zminimalizowaniu ograniczeń wynikających z niepełnosprawności, wykorzystaniu odpowiedniego sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych;
- odpowiednim przedłużeniu czasu przewidzianego na przeprowadzenie sprawdzianu lub egzaminu;

- dla uczniów niesłyszących, słabo słyszących, niewidomych, słabo widzących, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, przystępujących do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego, przygotowuje się zestawy zadań dostosowane do rodzaju ich niepełnosprawności;
- zapewnieniu obecności specjalisty z zakresu danej niepełnosprawności, np. tłumacza języka migowego, i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

Pomoc materialna

W celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji oraz umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia udzielana jest uczniom pomoc materialna. Uczniowie niepełnosprawni mogą być beneficjentami tej pomocy na równi z innymi uczniami.

Świadczeniami pomocy materialnej są: stypendium szkolne - może być przyznane uczniowi, który znajduje się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów w rodzinie. W ramach stypendium uczeń może się ubiegać o całkowite lub częściowe pokrycie kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych oraz pomoc rzeczową o charakterze edukacyjnym, takie jak zakup podręczników i przyborów szkolnych. Pomoc materialna przyznawana jest przez wójta albo burmistrza gminy (prezydenta miasta), według regulaminu udzielania pomocy materialnej uchwalonego przez Radę Gminy.

zasilek szkolny - może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego. Zasilek szkolny może być przyznany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym raz lub kilka razy do roku. Zasilek przyznawany jest przez wójta albo burmistrza gminy (prezydenta miasta).

stypendium za wyniki szkolne lub za osiągnięcia sportowe - przyznawane przez szkołę, za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe na szczeblu co najmniej międzyszkolnym.

stypendium Prezesa Rady Ministrów - stypendystą może zostać jeden uczeń publicznej szkoły (lub niepublicznej z uprawnieniami szkoły publicznej), której ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości, a który w wyniku rocznej klasyfikacji uzyskał najwyższą średnią ocen, uprawniającą do otrzymania świadectwa promocyjnego z wyróżnieniem. Alternatywnie stypendystą może zostać uczeń o wybitnych, wyraźnie ukierunkowanych uzdolnieniach, poświadczonych ocenami celującymi w jakiejś dziedzinie wiedzy i mający, co najmniej dobre z pozostałych przedmiotów. Stypendium Prezesa Rady Ministrów jest wypłacane ze środków budżetu państwa.

Stypendium Ministra Edukacji i Nauki dla wybitnie uzdolnionych uczniów - może być przyznane wybitnie uzdolnionemu uczniowi, w szczególności: laureatom olimpiad

międzynarodowych i krajowych, konkursów na pracę naukową lub uczniowi szkoły ponadgimnazjalnej uzyskującemu celujące i bardzo dobre wyniki w nauce wg indywidualnego programu lub toku nauczania.

Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za osiągnięcia artystyczne - może być przyznane uczniowi szkoły artystycznej, który uzyskał w semestrze bardzo dobrą średnią z przedmiotów artystyczno-zawodowych oraz uczniowi - laureatowi krajowego lub międzynarodowego konkursu artystycznego.

Uczniowie niepełnosprawni mogą uzyskać dodatkowe wsparcie w ramach niektórych programów celowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych: Komputer dla Homera 2010 - celami strategicznym programu są aktywizacja zawodowa, zwiększenie możliwości edukacyjnych, podniesienie poziomu wykształcenia oraz zwiększenie możliwości w dostępie do rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Udzielane wsparcie polega na dofinansowaniu zakupu sprzętu komputerowego, elektronicznego (w tym urządzeń lektorskich), urządzeń brajlowskich i oprogramowania oraz nabycie lub podniesienie umiejętności obsługi: sprzętu/ urządzeń/oprogramowania zakupionego/zakupionych w ramach programu.

PEGAZ 2010 - ma na celu likwidację barier w komunikowaniu się i transportowych uniemożliwiających lub utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w życiu społecznym i zawodowym - a tym samym umożliwienie dostępu do dóbr i usług oraz wszechstronnej rehabilitacji. Jest to m. in. pomoc w zakupie sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem, pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do samochodu i pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym.

Szczegółowe informacje o programach znajdują się na stronie internetowej PFRON - www.pfron.org.pl

11. Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.

Zgodnie z art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. Nr 14, poz. 92 z późn. zm.) **do zadań powiatu należy m. in. dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze**

przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.

Osoby niepełnosprawne, które otrzymały z Narodowego Funduszu Zdrowia refundację zakupu w/w artykułów i spełnią kryterium dochodowe, mogą ubiegać się w powiatowych centrach pomocy rodzinie o uzyskanie środków na pokrycie wydatków związanych z powyższym zakupem.

Dofinansowanie następuje na pisemny wniosek złożony do powiatowego centrum pomocy rodzinie właściwego dla miejsca zamieszkania osoby niepełnosprawnej.

Osoby niepełnosprawne, zainteresowane uzyskaniem ze środków PFRON takiego dofinansowania, powinny złożyć pisemny wniosek, który powinien zawierać:

- imię, nazwisko, adres zamieszkania,
- numer NIP,
- cel dofinansowania,
- oświadczenie o wysokości dochodów i liczbie osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym,
- nazwę banku i numer rachunku bankowego.

Wysokość dofinansowania wynosi:

- do 100% udziału własnego osoby niepełnosprawnej w limicie ceny ustalonym na podstawie odrębnych przepisów, jeżeli taki udział jest wymagany,
- do 150% sumy kwoty limitu, wyznaczonego przez kasę chorych oraz wymaganego udziału własnego osoby niepełnosprawnej w zakupie tych przedmiotów i środków, jeżeli cena zakupu jest wyższa niż ustalony limit.

Szczegółowe uregulowania znajdują się w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2002 r., Nr 96, poz. 861, z późn. zm.).

12. Lokale wyborcze i sądy

PRAWA WYBORCÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POLSCE

W Polsce osobom niepełnosprawnym przysługują takie same prawa i wolności jak innym obywatelom, w tym czynne prawo wyborcze po osiągnięciu 18 roku życia. Państwo zobowiązane jest, zarówno Konstytucją, aktami prawnymi jak i międzynarodowymi aktami praw człowieka, do ułatwiania osobom niepełnosprawnym udziału w wyborach.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej art. 62 ust. 1 zapewnia obywatelom polskim udział w referendum oraz prawo wybierania Prezydenta Rzeczypospolitej, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego.

Szczegółowe przepisy dotyczące kwestii udziału osób niepełnosprawnych w wyborach prezydenckich, parlamentarnych, samorządowych oraz referendum, regulują następujące akty prawne:

1. Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa z dnia 27 września 1990 r. - o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, której przepisy zapewniają osobom niepełnosprawnym o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniu równoważnym możliwość udzielenia pełnomocnictwa do głosowania w ich imieniu w wyborach, osobom nie będącym członkami obwodowej komisji wyborczej i mężami zaufania kandydatów.

2. Wybory do Sejmu i Senatu RP.

Ustawa z dnia 12 kwietnia 2001 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, której zapisy umożliwiają wyborcom niepełnosprawnym:

- łatwy dostępu do pomieszczeń przeznaczonych na siedziby okręgowych i obwodowych komisji wyborczych,
- dopisania ich do spisu wyborców w wybranym przez siebie obwodzie głosowania spośród obwodów głosowania, w którym znajduje się lokal dostosowany do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (na wniosek złożony do urzędu gminy najpóźniej 10 dni przed dniem wyborów), dotyczy to tylko obszaru gminy właściwej ze względu na miejsce stałego zamieszkania wyborcy,
- dostęp do lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, które zobowiązany jest zapewnić wójt lub burmistrz (prezydent miasta)
- o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniu równoważnym możliwość udzielenia pełnomocnictwa do głosowania w ich imieniu w wyborach, osobom nie będącym członkami obwodowej komisji wyborczej i mężami zaufania kandydatów.

Obowiązek informowania o powyższych uprawnieniach spoczywa na organach samorządu lokalnego, a wykonują go one zwykle w formie obwieszczenia lub informacji umieszczonych na swoich stronach internetowych.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2001 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, na każde 15.000 mieszkańców gminy powinien przypadać co najmniej jeden lokal wyborczy dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, z tym że w każdej gminie powinien być co najmniej jeden taki lokal.

Podstawowe normy techniczne, jakie muszą spełniać lokale wyborcze dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych:

- powinny znajdować się na parterze budynku, który jest wyposażony w podjazdy lub inne urządzenia umożliwiające samodzielne dotarcie wyborcy niepełnosprawnego do lokalu wyborczego na wózku inwalidzkim,
- lokale obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych powinny być opatrzone adnotacją: "lokal dostosowany do potrzeb wyborców niepełnosprawnych",
- powinny mieć wymiary zapewniające swobodne poruszanie się po nim wyborców niepełnosprawnych, w szczególności przejście pomiędzy miejscem wydania karty do głosowania, miejscem zapewniającym tajność głosowania a urną powinno mieć szerokość co najmniej 1,5 m,
- położenie drzwi wejściowych do lokalu wyborczego oraz kształt i wymiary pomieszczeń wejściowych powinny umożliwiać dogodne warunki ruchu osobom niepełnosprawnym,
- wysokość progów w drzwiach nie może przekraczać 5 mm,
- urna wyborcza powinna mieć nie więcej niż 1 m wysokości.

Dodatkowo:

- należy zapewnić osobom niepełnosprawnym co najmniej jedno miejsce gwarantujące tajność głosowania, dostosowane do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności (1,2 m szerokości i 1,2 głębokości oraz umożliwiać pisanie na dwóch wysokościach 0,8 i 1,1 m),
- urzędowe obwieszczenie i informacja Państwowej Komisji Wyborczej powinny być umieszczone w miejscu dostępnym dla wyborców poruszających się na wózkach inwalidzkich.

3. Wybory do organów samorządu terytorialnego.

Ustawa z dnia 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, w kwestii uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym stanowi, iż osoba niepełnosprawna o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniu równoważnym ma możliwość udzielenia pełnomocnictwa do głosowania w jej imieniu w wyborach, osobie nie będącej członkiem obwodowej komisji wyborczej i mężem zaufania kandydatów.

4. Wybory do Parlamentu Europejskiego.

Ustawa z dnia 23 stycznia 2004 r.- Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego, zapewnia następujące uprawnienia:

- pomieszczenia przeznaczone na siedziby okręgowych, rejonowych i obwodowych komisji wyborczych powinny być łatwo dostępne dla osób niepełnosprawnych,

- lokale obwodowych komisji wyborczych dostosowane do potrzeb wyborców niepełnosprawnych zapewnia wójt lub burmistrz (prezydent miasta). Do lokali tych stosuje się przepisy wykonawcze wydane na podstawie ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu,
- wyborca niepełnosprawny, na swój wniosek wniesiony do urzędu gminy najpóźniej w 10 dniu przed dniem wyborów, jest dopisywany do spisu wyborców w wybranym przez siebie obwodzie głosowania spośród obwodów głosowania, w których znajdują się lokale dostosowane do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (na obszarze gminy właściwej ze względu na miejsce jego stałego zamieszkania),
- osoby niepełnosprawne o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniu równoważnym mają możliwość udzielenia pełnomocnictwa do głosowania w swoim imieniu w wyborach, osobie nie będącej członkiem obwodowej komisji wyborczej i mężem zaufania kandydatów.

5. Udział wyborców niepełnosprawnych w referendum.

Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym, odwołuje się do przepisów ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

Zastosowania znajdują te same rozwiązania, które ułatwiają wyborcom niepełnosprawnym udział w referendum jak przy wyborach parlamentarnych m.in.

- osoba niepełnosprawna o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniu równoważnym ma możliwość udzielenia pełnomocnictwa do głosowania w jej imieniu w wyborach, osobie nie będącej członkiem obwodowej komisji wyborczej i mężem zaufania kandydatów;
- wyborca ma prawo do dopisanie go do spisu wyborców w wybranym przez siebie obwodzie głosowania spośród obwodów głosowania, w którym znajduje się lokal dostosowany do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (w każdej gminie powinien być co najmniej jeden taki lokal).

W wyborach, prezydenckich, parlamentarnych do Parlamentu Europejskiego oraz w referendum dokonuje się spisu wyborców m.in. w szpitalach, zakładach pomocy społecznej. Spis ten sporządza się na podstawie wykazów osób, które będą przebywać w tych jednostkach w dniu wyborów. W związku z powyższym istnieje możliwość utworzenia obwodów wyborczych w tych placówkach. Organy jednostek samorządu terytorialnego często zapewniają nieodpłatny transport w dotarciu do lokali wyborczych osobom niepełnosprawnym i mającym trudności w poruszaniu się. Jest to jednak suwerenna decyzja samorządów.

UPRAWNIENIA W SĄDZIE

Postępowanie przed organami wymiaru sprawiedliwości regulują w szczególności przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz.296 z późn.zm.), którego przepisy przewidują m.in. iż strony i ich organy lub przedstawiciele ustawowi mogą działać przed sądem osobiście lub przez pełnomocników. Pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny, rodzice, małżonek, rodzeństwo lub zstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia. Kodeks stanowi również, że przesłuchanie osób dotkniętych chorobą lub

kalectwem odbywa się w miejscu gdzie przebywają, jeżeli nie mogą go opuścić. Osoby głuche i nieme składają przyrzeczenie przez podpisanie jego tekstu lub przy pomocy biegłego, także zeznania składają na piśmie lub przy pomocy biegłego. Osoby niepełnosprawne mogą być reprezentowane przed sądem przez organizacje społeczne. Organizacje społeczne, których zadanie statutowe nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej, mogą w określonych wypadkach dla ochrony praw obywateli spowodować wszczęcie postępowania, jak również brać udział w toczącym się postępowaniu.

Także przepisy ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz.1362 z późn. zm.) nakładają na jednostki pomocy społecznej obowiązek świadczenia osobom, rodzinom i społecznościom specjalistycznych usług, w tym prawnych, udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach, organizowanie specjalistycznego poradnictwa w szczególności prawnego i psychologicznego, a także przewidują możliwość udzielania pomocy w załatwianiu spraw urzędowych. Na mocy tej ustawy, do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy m.in. utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, które wykonuje również w/w zadania. Ponadto, kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie może wytaczać na rzecz obywateli powództwa o roszczenie alimentacyjne oraz kierować wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności lub niezdolności do pracy do organów określonych odrębnymi przepisami.

ROZDZIAŁ IV

Podstawowe przepisy dotyczące zatrudniania osób niepełnosprawnych: *uprawnienia pracownika niepełnosprawnego*

1. Prawo do krótszego czasu pracy

Zgodnie z art. 15 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych czas pracy osoby niepełnosprawnej nie może przekroczyć 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo, z tym że **czas pracy osoby zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie może przekraczać 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo.** Osoba niepełnosprawna nie może być zatrudniona w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych. Krótszy wymiar czasu pracy, pracodawca jest zobowiązany stosować od dnia następującego po przedstawieniu mu przez pracownika orzeczenia o niepełnosprawności. **Skrócone normy czasu pracy nie mogą mieć wpływu na wysokość wynagrodzenia za pracę.** Odnosi się to zarówno do wynagrodzenia wypłacanego w stałej miesięcznej wysokości, jak i wynagrodzenia wypłacanego według stawek godzinowych. Wskazane powyżej normy czasu pracy oznaczają dzienne i tygodniowe maksimum. Do czasu pracy osób niepełnosprawnych nie mają więc zastosowania przepisy Kodeksu pracy dotyczące przeciętnie dobowego i przeciętnie tygodniowego czasu pracy (poza wyjątkiem przewidzianym w art. 16 ustawy o rehabilitacji (...)).

Skróconych norm czasu pracy nie stosuje się jednakże:

- do osób zatrudnionych przy pilnowaniu oraz
- gdy na wniosek osoby zatrudnionej, lekarz przeprowadzający badania profilaktyczne pracowników lub w razie jego braku lekarz sprawujący opiekę nad tą osobą wyrazi na to zgodę.

UWAGA: Informacja o czasie pracy pracowników niepełnosprawnych po 1 stycznia 2012 r.

Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.), w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r. Nr 226, poz. 1475) od 1 stycznia 2012 r. czas pracy osoby niepełnosprawnej zaliczonej zarówno do znacznego, umiarkowanego jak i lekkiego stopnia niepełnosprawności będzie wynosił maksymalnie 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo. Nie oznacza to jednak, że osoby zaliczone do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, nie będą mogły korzystać ze skróconej normy

czasu pracy. Pracownik niepełnosprawny, zaliczony do znacznego bądź umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, aby po 1 stycznia 2012 r. mógł pracować w skróconych normach czasu pracy (tzn. maksymalnie 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo), powinien przedstawić pracodawcy zaświadczenie o celowości stosowania skróconej normy czasu pracy, wydane przez lekarza przeprowadzającego badania profilaktyczne pracowników lub też w razie jego braku lekarza sprawującego opiekę nad osobą niepełnosprawną.

2. Prawo do dodatkowej przerwy w pracy

Zgodnie z art. 134 Kodeksu pracy jeżeli dobowy wymiar czasu pracy pracownika wynosi co najmniej 6 godzin, to pracownik ma prawo do przerwy w pracy trwającej co najmniej 15 minut, wliczanej do czasu pracy. Niezależnie od tego uprawnienia, **osoba niepełnosprawna ma prawo do dodatkowej przerwy w pracy, którą wykorzystać może na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek**. Czas takiej dodatkowej przerwy wynosi **15 minut** i jest wliczany do czasu pracy.

3. Prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego

Zgodnie z art. 19 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych **osobie zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności przysługuje dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni roboczych w roku kalendarzowym**. Dodatkowy urlop wypoczynkowy udzielany jest na takich samych zasadach, jak zwykły urlop wypoczynkowy. Zgodnie z art. 154 § 1 Kodeksu pracy, wymiar urlopu wypoczynkowego jest uzależniony od stażu pracy i wynosi:

- 1) 20 dni - jeżeli pracownik jest zatrudniony krócej niż 10 lat,
- 2) 26 dni - jeżeli pracownik jest zatrudniony co najmniej 10 lat.

Tak więc w przypadku osoby zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wymiar urlopu wypoczynkowego będzie wynosił odpowiednio:

- 3) 30 dni - jeżeli pracownik jest zatrudniony krócej niż 10 lat,
- 4) 36 dni - jeżeli pracownik jest zatrudniony co najmniej 10 lat.

Urlop w wymiarze proporcjonalnym może być stosowany jedynie w przypadkach ściśle określonych w art. 155¹ (ustanie stosunku pracy) oraz w art. 155² Kodeksu pracy (np. po trwającym co najmniej 1 miesiąc okresie urlopu bezpłatnego lub wychowawczego).

Wymiar urlopu dla pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy ustala się proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy tego pracownika.

Prawo do pierwszego urlopu dodatkowego osoba niepełnosprawna nabywa po przepracowaniu jednego roku po dniu zaliczenia jej do jednego ze stopni niepełnosprawności. Za dzień zaliczenia do danego stopnia niepełnosprawności należy uznać dzień posiedzenia zespołu orzekającego (data wydania orzeczenia).

Przykład: Jan Kowalski zatrudniony od 1 stycznia 2000 r. przedstawił pracodawcy w dniu 15 maja 2008 r. orzeczenie o zaliczeniu go do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z dniem 9 maja 2008 r. Prawo do dodatkowego urlopu nabył z dniem 10 maja 2009 r.

Urlop dodatkowy w wymiarze 10 dni roboczych nie przysługuje osobie uprawnionej do urlopu wypoczynkowego w wymiarze przekraczającym 26 dni roboczych (np. nauczycielom) lub do urlopu dodatkowego na podstawie odrębnych przepisów (np. sędziom).

Udzielając urlopu wypoczynkowego pracownikom zaliczonym do znacznego bądź umiarkowanego stopnia niepełnosprawności należy pamiętać, że **jeden dzień urlopu odpowiada 7 godzinom pracy**. W sprawach nieuregulowanych przepisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, np. związanych z nabywaniem prawa do kolejnych urlopów dodatkowych bądź związanych z wykorzystaniem urlopu, stosuje się przepisy Kodeksu pracy.

WAŻNE!

1. **Pracownik nabywa prawo do urlopu nawet jeżeli nie wykonywał pracy z powodu choroby i pobierał w tym czasie zasiłek chorobowy** (dot. także świadczenia rehabilitacyjnego). Znaczenie bowiem ma pozostawanie w stosunku pracy, a nie jej świadczenie. Wyjątki: urlop bezpłatny, zdrowotny, wychowawczy, nieświadczenie pracy w związku z odbywaniem kary pozbawienia wolności, odbywaniem służby wojskowej.

2. **Pierwszy dodatkowy urlop osoba niepełnosprawna nabywa w całości**, nawet jeżeli uzyska do niego prawo dopiero w grudniu danego roku. Wynika to z brzmienia art. 19 ust. 1 ustawy o rehabilitacji (...): „Prawo do pierwszego urlopu dodatkowego osoba ta nabywa po przepracowaniu jednego roku po dniu zaliczenia jej do jednego z tych stopni niepełnosprawności.”

Prawo do kolejnego dodatkowego urlopu wypoczynkowego osoba zaliczona do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nabywa z dniem 1 stycznia każdego roku kalendarzowego, o ile pozostaje w zatrudnieniu.

3. Jeżeli **osoba zaliczona do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności** utraci status osoby niepełnosprawnej lub też zostanie zaliczona do lekkiego stopnia niepełnosprawności, **nie traci prawa do urlopów, do których nabyła prawo przed utratą tego statusu lub zmianą stopnia niepełnosprawności na lekki** (zarówno zaległych jak i bieżących). W takim przypadku

brak jest podstaw do zastosowania zasady urlopu w wymiarze proporcjonalnym. Utrata bądź zmiana stopnia niepełnosprawności powoduje utratę prawa do kolejnego dodatkowego urlopu wypoczynkowego.

4. Prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego przysługuje pracownikowi zaliczonemu do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, chociażby nie wystąpił do pracodawcy o przyznanie takiego urlopu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2005 r. sygn. II PK 339/04). Ani przepisy ustawy o rehabilitacji, ani przepisy Kodeksu pracy nie uzależniają prawa do urlopu wypoczynkowego od wniosku osoby do urlopu uprawnionej.

Nieuzyskanie przez pracodawcę wiadomości o przysługującym pracownikowi z mocy prawa prawie do dodatkowego urlopu wypoczynkowego może – w konkretnych okolicznościach - oznaczać tylko tyle, że pracodawcy nie można zarzucić zawinionego niewykonywania zobowiązania do udzielenia urlopu zgodnie z przepisami prawa pracy.

5. Dodatkowy urlop wypoczynkowy przechodzi na rok następny. Urlopu dodatkowego niewykorzystanego w terminie ustalonym zgodnie z planem urlopów na dany rok należy pracownikowi udzielić najpóźniej do końca pierwszego kwartału następnego roku kalendarzowego.

6. Roszczenia ze stosunku pracy, w tym dotyczące udzielenia dodatkowego urlopu wypoczynkowego ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Trzyletni termin przedawnienia prawa do urlopu rozpoczyna się najwcześniej w ostatnim dniu roku kalendarzowego, w którym pracownik nabył to prawo.

4. Prawo do korzystania ze zwolnienia od pracy

Osoba o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ma prawo do zwolnienia od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia:

- 1) w wymiarze do **21 dni roboczych w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym**, nie częściej niż raz w roku,
- 2) **w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, a także w celu uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego** lub jego naprawy, jeżeli czynności te nie mogą być wykonane poza godzinami pracy.

1) Zwolnienie od pracy w celu uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym

Pracodawca udziela zwolnienia od pracy w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym, na podstawie wniosku lekarza sprawującego opiekę nad osobą niepełnosprawną, o skierowanie na turnus rehabilitacyjny. Pracownik niepełnosprawny powinien przedstawić pracodawcy skierowanie na turnus rehabilitacyjny w takim terminie, który umożliwi zapewnienie normalnego toku pracy w zakładzie. Natomiast podstawą wypłaty wynagrodzenia - obliczanego jak ekwiwalent pieniężny za

urlop wypoczynkowy – za czas zwolnienia, jest przedłożony pracodawcy dokument, który potwierdza pobyt na turnusie, wystawiony przez organizatora turnusu.

Łączny wymiar dodatkowego urlopu wypoczynkowego i zwolnienia od pracy w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym nie może przekraczać 21 dni roboczych w roku kalendarzowym. Oznacza to, że w przypadku korzystania w danym roku przez osobę niepełnosprawną z dodatkowego urlopu wypoczynkowego, pracodawca ustalając wymiar zwolnienia na turnus, udzielonego w tym samym roku kalendarzowym, bierze pod uwagę wymiar wykorzystanego wcześniej dodatkowego urlopu. Przepis ten stosuje się odpowiednio przy ustalaniu wymiaru dodatkowego urlopu wypoczynkowego, w przypadku gdy najpierw osoba niepełnosprawna korzysta ze zwolnienia na turnus (np. jeśli pracownik wykorzysta na turnus rehabilitacyjny 14 dni roboczych, wówczas w ramach dodatkowego urlopu wypoczynkowego, może wykorzystać jedynie 7 dni). Prawo do zwolnienia od pracy jest całkowicie niezależne od prawa do urlopu wypoczynkowego, w tym dodatkowego. **Pracodawca nie może żądać, aby pracownik niepełnosprawny wyjeżdżał na turnus w okresie urlopu wypoczynkowego.**

Należy jednocześnie podkreślić, że art. 20 ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji (...) daje prawo do korzystania ze zwolnienia w wymiarze 21 dni roboczych, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, osobie zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, jednak tylko w celu uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym. Osoby skierowane do sanatorium przez lekarza NFZ nie mogą więc z takiego zwolnienia korzystać.

2. Zwolnienie od pracy w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, a także w celu uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego lub jego naprawy

Zwolnienie od pracy w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, a także w celu uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego lub jego naprawy jest zwolnieniem skutkującym usprawiedliwioną nieobecnością pracownika w pracy, w sytuacji, gdy czynności te nie mogły być wykonane poza godzinami pracy. Nieobecność w takim przypadku może trwać cały dzień bądź kilka godzin, a pracodawca nie może wymagać, aby pracownik korzystał z urlopu wypoczynkowego.

Przepisy nie określają szczegółowych zasad udzielania przez pracodawcę zwolnienia od pracy w celu wykonania zabiegów leczniczych lub usprawniających. Do pracodawcy należy więc określenie tych zasad. Zwolnienie to może być udzielone np. na podstawie skierowania lekarza na zabiegi. Należy zauważyć, że w przypadku zwolnienia od pracy w celu wykonania zabiegów leczniczych lub usprawniających, nie ma żadnych ograniczeń dotyczących maksymalnego, łącznego wymiaru liczby dni roboczych tego zwolnienia (w przypadku zwolnienia na turnus jest to 21 dni roboczych). Określony jest tylko jeden warunek, tj. że czynności te nie mogą być wykonane poza godzinami pracy. **WAŻNE!** W przypadku zwolnienia w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów

lecniczych lub usprawniających, a także w celu uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego lub jego naprawy:

- czas zwolnienia zależy jest od czasu trwania badania, zabiegu, itp. (oraz ewentualnego czasu niezbędnego na dojazd),
- warunkiem udzielenia zwolnienia jest niemożność wykonania tych czynności poza godzinami pracy,
- pracodawca ma prawo żądać udokumentowania,
- wynagrodzenie za czas zwolnień od pracy, oblicza się jak ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy.

Podstawowe przepisy dotyczące zatrudniania osób niepełnosprawnych: *uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę niepełnosprawną*

1. Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego

Pracodawcy zatrudniającemu osoby niepełnosprawne przysługuje ze środków PFRON **miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego, o ile pracownik ten został ujęty w ewidencji zatrudnionych osób niepełnosprawnych prowadzonej przez PFRON.**

Pracodawca może uzyskać dofinansowanie do wynagrodzenia osób niepełnosprawnych zatrudnionych na umowę o pracę, a w przypadku pracodawcy prowadzącego zakład pracy chronionej, także osób niepełnosprawnych wykonujących pracę nakładczą - jeżeli ich wynagrodzenie zostało ustalone co najmniej w wysokości najniższego wynagrodzenia - w stosunku do wykonawców, dla których praca nakładczą stanowi jedyne źródło utrzymania, połowy najniższego wynagrodzenia - w stosunku do pozostałych wykonawców, będących osobami niepełnosprawnymi, w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (po wcześniejszym przedstawieniu przez te osoby orzeczenia o stopniu niepełnosprawności).

UWAGA! Od 1 marca 2011 r. miesięczne dofinansowanie nie przysługuje na pracowników zaliczonych do umiarkowanego lub lekkiego stopnia niepełnosprawności, którzy mają ustalone prawo do emerytury.

PODMIOTY UPRAWNIONE DO OTRZYMANIA POMOCY:

- Pracodawcy zatrudniający mniej niż 25 osób w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy,

- Pracodawcy zatrudniający co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, osiągający wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych ogółem w wysokości co najmniej 6 %,
- Pracodawcy prowadzący zakład pracy chronionej.
Do liczby pracowników nie wlicza się osób niepełnosprawnych przebywających na urloпах bezpłatnych oraz osób niebędących osobami niepełnosprawnymi zatrudnionych:
 - na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego;
 - przebywających na urloпах wychowawczych;
 - nieświadczących pracy w związku z odbywaniem służby wojskowej albo służby zastępczej;
 - będących uczestnikami Ochotniczych Hufców Pracy;
 - nieświadczących pracy w związku z uzyskaniem świadczenia rehabilitacyjnego;
 - przebywających na urloпах bezpłatnych, których obowiązek udzielenia określają odrębne ustawy

WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA:

Wysokość dofinansowania do wynagrodzenia niepełnosprawnych pracowników uzależniona jest od:

- typu pracodawcy,
- stopnia niepełnosprawności zatrudnionych pracowników,
- rodzaju niepełnosprawności.

Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego przysługuje maksymalnie w kwocie:

- 160 % najniższego wynagrodzenia - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności;
- 140 % najniższego wynagrodzenia - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności;
- 60 % najniższego wynagrodzenia - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Kwoty te zwiększa się o 40 % najniższego wynagrodzenia w przypadku osób niepełnosprawnych, w odniesieniu do których orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsję oraz niewidomych.

UWAGA!

W okresie od dnia **1 stycznia 2012 r.** miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego przysługuje w kwocie:

- 1) 170 % najniższego wynagrodzenia - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności;
- 2) 125 % najniższego wynagrodzenia - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności;
- 3) 50 % najniższego wynagrodzenia - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

W okresie od dnia **1 lipca 2012 r.** miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego przysługuje w kwocie:

- 1) 180 % najniższego wynagrodzenia - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności;
- 2) 115 % najniższego wynagrodzenia - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności;
- 3) 45 % najniższego wynagrodzenia - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Począwszy od dofinansowania za miesiąc **styczeń 2013 r.**, miesięczne dofinansowanie przysługuje w kwocie:

- 1) 180 % najniższego wynagrodzenia - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności;
- 2) 100 % najniższego wynagrodzenia - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności;
- 3) 40 % najniższego wynagrodzenia - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Kwota miesięcznego dofinansowania nie może przekroczyć kwoty 90 % faktycznie poniesionych miesięcznych kosztów płacy, a w przypadku pracodawcy wykonującego działalność gospodarczą, w rozumieniu przepisów o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej 75% tych kosztów. Przez **koszty płacy** rozumie się wynagrodzenie brutto oraz finansowane przez pracodawcę obowiązkowe składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe naliczone od tego wynagrodzenia i obowiązkowe składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. **Najniższe wynagrodzenie** - oznacza minimalne wynagrodzenie za pracę obowiązujące w grudniu roku poprzedniego. Informacja o wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę znajduje się na stronach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (www.zus.pl) **UWAGA!** W latach 2011 i 2012 przez najniższe wynagrodzenie rozumie się minimalne wynagrodzenie za pracę obowiązujące w grudniu 2009 r.

UWAGA! W latach 2011 i 2012:

- 1) pracodawcy zatrudniającemu w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy mniej niż 25

pracowników oraz pracodawcy zatrudniającemu co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy i osiągającemu wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości co najmniej 6 % przysługuje miesięczne dofinansowanie w wysokości maksymalnie:

- 70 % kwot, o których mowa powyżej,
 - 90 % kwot maksymalnych miesięcznego dofinansowania, w odniesieniu do wynagrodzeń pracowników, u których orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsję oraz niewidomych;
- 2) pracodawcy prowadzącemu zakład pracy chronionej przysługuje maksymalnie 100 % kwot dofinansowania, o których mowa wyżej.

Wysokość dofinansowania ustala się proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy pracownika.

W przypadku gdy osoba niepełnosprawna jest zatrudniona u więcej niż jednego pracodawcy w wymiarze czasu pracy:

- nieprzekraczającym ogółem pełnego wymiaru czasu pracy, miesięczne dofinansowanie przyznaje się na tę osobę pracodawcom, u których jest ona zatrudniona, w wysokości proporcjonalnej do wymiaru czasu pracy tej osoby,
- przekraczającym ogółem pełny wymiar czasu pracy, miesięczne dofinansowanie przyznaje się na tę osobę w wysokości nieprzekraczającej kwoty miesięcznego dofinansowania przyznawanego na osobę zatrudnioną w pełnym wymiarze czasu pracy. Miesięczne dofinansowanie w wysokości proporcjonalnej do wymiaru czasu pracy tej osoby w pierwszej kolejności przyznaje się pracodawcy, który wcześniej zatrudnił tę osobę. Miesięczne dofinansowanie nie przysługuje pracodawcy:
- finansującemu wynagrodzenie pracownika ze środków publicznych (czyli miesięczne dofinansowanie nie przysługuje do wynagrodzenia pracownika w części finansowanej ze środków publicznych),
- posiadającemu zaległości w zobowiązaniach wobec PFRON przekraczających ogółem kwoty 100 zł,
- zatrudniającemu co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy i nieosiągającemu wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości co najmniej 6 %.

Jeżeli pracodawca posiada zaległości w zobowiązaniach wobec Funduszu przekraczające

ogółem kwotę 100 złotych, Prezes Zarządu Funduszu wydaje decyzję o wstrzymaniu miesięcznego dofinansowania do czasu uregulowania zaległości przez pracodawcę. Decyzja podlega wykonaniu z dniem wydania. W przypadku nieuregulowania przez pracodawcę zaległości wobec Funduszu do dnia 31 stycznia roku następującego po roku, za który pracodawcy przysługuje miesięczne dofinansowanie, Prezes Zarządu Funduszu wydaje decyzję o odmowie wypłaty miesięcznego dofinansowania za okres wskazany w decyzji.

UWAGA! Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych finansowane ze środków PFRON, przyznane pracodawcy wykonującemu działalność gospodarczą stanowi pomoc publiczną na zatrudnienie pracowników niepełnosprawnych w rozumieniu rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń blokowych) (Dz. Urz. WE L 214 z 09.08.2008, str. 3).

JAK UBIEGAĆ SIĘ O POMOC? Podmiot udzielającym pomocy jest Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Adres: Al. Jana Pawła II 13, 00-828 Warszawa Tel. (022) 50 55 500 INFOLINIA: (0) 800 533 335 Strona internetowa: www.pfron.org.pl

A. Rejestracja pracodawcy:

Pracodawca składa wniosek i informację w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczą. Pracodawca przesyła do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) wraz z pierwszym wnioskiem dane o pracodawcy zawierające:

- 1) pełną nazwę oraz jej skrót, o ile posiada;
- 2) numery: REGON i NIP, o ile ich nadanie wynika z przepisów prawa;
- 3) adres siedziby lub miejsca zamieszkania wnioskodawcy wraz z identyfikatorami jednostki podziału terytorialnego kraju: województwa, powiatu, gminy oraz miejscowości i ulicy, stosownie do przepisów dotyczących zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego;
- 4) adres do korespondencji wraz z identyfikatorami jednostki podziału terytorialnego kraju: województwa, powiatu, gminy oraz miejscowości i ulicy, stosownie do przepisów dotyczących zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, jeżeli jest inny niż adres siedziby wnioskodawcy;
- 5) imię, nazwisko, numery telefonu i faksu oraz adres poczty elektronicznej, o ile posiada, osoby odpowiedzialnej za kontakty z PFRON.

Pracodawca załącza do wniosku dokumenty:

- kopię aktualnych dokumentów potwierdzających dane o NIP i REGON,

- upoważnienie osoby przesyłającej te dane lub dokumenty, o których mowa wyżej, potwierdzające do występowania w imieniu pracodawcy,

Pracodawca zamierzający składać w formie elektronicznej wnioski lub informację otrzymuje od Funduszu identyfikator oraz hasło dostępu do programu informatycznego udostępnionego przez Fundusz w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku w formie dokumentu pisemnego.

Pracodawca przekazujący wnioski i informacje w formie elektronicznej uwierzytelnia te dokumenty podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą kwalifikowanego certyfikatu, na zasadach określonych w ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz. 1450, ze zm.), albo certyfikatem dostarczonym przez Fundusz.

Urzędowe poświadczenie odbioru dokumentu w formie elektronicznej przesłanego za pomocą teletransmisji danych następuje zgodnie z przepisami dotyczącymi warunków organizacyjno-technicznych doręczania dokumentów elektronicznych podmiotom publicznym.

Należy pamiętać o konieczności niezwłocznego poinformowania PFRON o rezygnacji ze składania dokumentów w formie elektronicznej, czy też o utracie lub podejrzeniu ujawnienia danych służących do składania podpisu elektronicznego.

Pracodawcy zarejestrowani w Funduszu zamierzający składać wniosek w formie elektronicznej posługują się Aplikacją SODiR znajdującą się na stronach internetowych Funduszu:

www.sod.pfron.org.pl/ Przed skorzystaniem z Systemu zaleca się zapoznanie z informacjami o SODiR znajdującymi się na stronach internetowych Funduszu:

http://www.pfron.org.pl/portal/pl/9/Obsluga_dofinansowan_i_refundacji.html

B. Procedura uzyskania dofinansowania

Pracodawca składa w terminie do ostatniego do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczą

- wniosek o wypłatę dofinansowania za dany miesiąc, o symbolu Wn-D,
- miesięczną informację o wynagrodzeniach, zatrudnieniu i stopniach niepełnosprawności pracowników niepełnosprawnych, INF-D-P.

Wniosek i informacja stanowią załączniki do rozporządzenia ws. miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. Jeżeli pracodawca nie złoży dokumentów w terminie może zwrócić się do PFRON z prośbą o jego przywrócenie, jeśli uprawdopodobni, że uchybienie nastąpiło bez jego winy.

Po otrzymaniu informacji i wniosku Fundusz:

1) sprawdza je pod względem rachunkowym i formalnym, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w terminie 5 dni roboczych od dnia otrzymania informacji lub wniosku informuje pracodawcę o stwierdzonych nieprawidłowościach i wzywa do ich usunięcia wraz z pouczeniem o

pozostawieniu wniosku bez rozpoznania w przypadku ich nieusunięcia;

- 2) ustala, czy pracodawca posiada zaległości w zobowiązaniach wobec Funduszu w wysokości przekraczającej ogółem kwotę 100 zł;
- 3) ustala kwotę przysługującego dofinansowania;
- 4) przekazuje ustaloną kwotę przysługującego dofinansowania na rachunek bankowy pracodawcy;
- 5) informuje o numerze referencyjnym programu pomocowego, na podstawie którego pomoc ta jest udzielana.

W terminie 25 dni od dnia otrzymania kompletnego i prawidłowo wypełnionego wniosku o wypłatę miesięcznego dofinansowania Fundusz przekazuje miesięczne dofinansowanie na rachunek bankowy pracodawcy oraz informuje pracodawcę o sposobie jej ustalenia, jeżeli kwota ta różni się od kwoty wskazanej we wniosku.

Uwagi dodatkowe: Prezes Zarządu Funduszu może przeprowadzać kontrole u pracodawcy w zakresie dofinansowania do wynagrodzeń, w szczególności dotyczące ustalania wysokości dofinansowania. W przypadku stwierdzenia w wyniku kontroli nieprawidłowości, Prezes Zarządu Funduszu wydaje decyzję nakazującą zwrot wypłaconego dofinansowania do wynagrodzenia w zakresie stwierdzonych nieprawidłowości. Od decyzji Prezesa Zarządu Funduszu przysługuje odwołanie do Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

2. Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy

Pracodawca, który **zatrudni osobę niepełnosprawną przez okres co najmniej 36 miesięcy** może otrzymać zwrot ze środków PFRON kosztów:

- **adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych**, w szczególności poniesionych w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla tych osób, stosownie do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności;
- **adaptacji lub nabycia urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej wykonywanie pracy** lub funkcjonowanie w zakładzie pracy;
- **zakupu i autoryzacji oprogramowania na użytek pracowników niepełnosprawnych** oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności;
 - **rozpoznania przez służby medycyny pracy potrzeb**, o których mowa wyżej.

PODMIOTY UPRAWNIONE DO UZYSKANIA POMOCY

Zwrot kosztów dotyczy osób niepełnosprawnych:

- bezrobotnych lub poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu, skierowanych do pracy przez powiatowy urząd pracy;
- pozostających w zatrudnieniu u pracodawcy występującego o zwrot kosztów, ale tylko w stosunku do tych osób których niepełnosprawność powstała w okresie zatrudnienia u tego pracodawcy, z wyjątkiem przypadków, gdy przyczyną powstania niepełnosprawności było zawinione przez pracodawcę lub przez pracownika naruszenie przepisów, w tym przepisów prawa pracy.

WYSOKOŚĆ POMOCY

Zwrotu kosztów dokonuje starosta na podstawie umowy cywilnoprawnej, która określa obowiązki stron ją zawierających (starosty i pracodawcy).

Maksymalna wysokość pomocy na przystosowanie jednego stanowiska wynosi dwudziestokrotność przeciętnego wynagrodzenia (tj. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim kwartale od pierwszego dnia następującego po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego) za każde przystosowane stanowisko pracy osoby niepełnosprawnej.

PROCEDURA UBIEGANIA SIĘ O POMOC

Pracodawca zainteresowany zatrudnianiem osoby niepełnosprawnej przy udziale środków Funduszu powinien złożyć wniosek na formularzu Wn-KZ określonym w rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 marca 2011 r. w sprawie zwrotu dodatkowych kosztów związanych z zatrudnianiem pracowników niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 62, poz. 316) do starosty właściwego ze względu na:

- miejsce zarejestrowania osoby niepełnosprawnej jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu - w przypadku gdy zwrot kosztów dotyczy tej osoby,
- miejsce zatrudnienia osoby niepełnosprawnej, miejsce siedziby albo miejsce zamieszkania pracodawcy - w pozostałych przypadkach

Zwrot kosztów dotyczy wyłącznie dodatkowych kosztów pracodawcy wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych (tj. takich których pracodawca nie poniósłby zatrudniając osoby pełnosprawne).

Zawarcie umowy o zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy poprzedzają negocjacje prowadzone pomiędzy starostą a pracodawcą, podczas których m. in. uzgadniana jest wysokość kwoty zwrotu, która zostanie wypłacona pracodawcy jak i inne warunki umowy (m. in. termin i

sposób rozliczenia pomocy, sposób dokumentowania realizacji umowy itp.).

Zwrotowi nie podlegają koszty poniesione przez pracodawcę przed dniem zawarcia umowy.

Warunkiem zwrotu kosztów jest uzyskanie pozytywnej opinii Państwowej Inspekcji Pracy – wydanej na wniosek starosty – o przystosowaniu stanowiska pracy do potrzeb wynikających z niepełnosprawności zatrudnionego pracownika lub w przypadku gdy zatrudnienie osoby niepełnosprawnej nie wymagało przystosowania o spełnieniu warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na tym stanowisku.

Jeżeli okres zatrudnienia osoby niepełnosprawnej jest krótszy niż 36 miesięcy, pracodawca zwraca Państwowemu Funduszowi Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych za pośrednictwem starosty środki w wysokości 1/36 ogólnej kwoty zwrotu za każdy miesiąc brakujący do upływu 36 miesięcy, jednak w wysokości nie mniejszej niż 1/6 tej kwoty.

Pracodawca jest zwolniony z obowiązku zwrotu w/w środków w przypadku zatrudnienia w terminie trzech miesięcy od dnia rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną, inną osobę niepełnosprawną zarejestrowaną w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna lub poszukująca pracy i niepozostająca w zatrudnieniu.

BARDZO WAŻNE!Zwrot kosztów w przypadku pracodawców wykonujących działalność gospodarczą: stanowi pomoc publiczną udzielaną zgodnie z rozdziałem I, art. 42 i rozdziałem III rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń blokowych) (Dz. Urz. UE L 214 z 09.08.2008, str. 3), w zakresie dotyczącym pomocy na rekompensatę dodatkowych kosztów związanych z zatrudnianiem pracowników niepełnosprawnych; może być udzielony łącznie z inną pomocą ze środków publicznych, w tym wsparciem ze środków Wspólnoty Europejskiej, w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą, jeżeli łączna wartość tej pomocy nie przekroczy 100 % kosztów kwalifikujących się, w okresie, na jaki osoby niepełnosprawne zostały faktycznie zatrudnione.

3. Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy

PODMIOTY UPRAWNIONE DO UZYSKANIA POMOCY

O zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy może ubiegać się pracodawca, który:

- prowadzi działalność przez okres co najmniej 12 miesięcy;

- nie znajdujący się w trudnej sytuacji ekonomicznej wg. kryteriów określonych w przepisach prawa Unii Europejskiej dot. udzielania pomocy publicznej;
- przez okres 36 miesięcy zatrudni osobę niepełnosprawną zarejestrowaną w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotną albo poszukującą pracy niepozostającą w zatrudnieniu.

Pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników (osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, spółdzielczej umowy o pracę, powołania, mianowania lub wyboru).

WYSOKOŚĆ POMOCY

Maksymalna wysokość pomocy na wyposażenie jednego stanowiska wynosi piętnastokrotność przeciętnego wynagrodzenia (tj. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim kwartale od pierwszego dnia następującego po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego). Wysokość pomocy określa umowa cywilnoprawna, która określa obowiązki stron ją zawierających (starosty i pracodawcy).

PROCEDURA UBIEGANIA SIĘ O POMOC

Pracodawca zainteresowany zatrudnieniem osoby niepełnosprawnej przy udziale środków Funduszu powinien złożyć wniosek Wn-W na formularzu określonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 marca 2011 r. w sprawie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej (Dz. U. Nr 62, poz. 317), do starosty właściwego ze względu na miejsce zarejestrowania osoby niepełnosprawnej.

Starosta rozpatrując wniosek, bierze pod uwagę:

- potrzeby lokalnego rynku pracy,
- liczbę osób niepełnosprawnych o określonych kwalifikacjach, zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotne albo poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu,
- koszty wyposażenia stanowiska pracy,
- wkład pracodawcy w wyposażenie tworzonego stanowiska pracy,
- wysokość posiadanych środków Funduszu przeznaczonych na ten cel w danym roku.

Zawarcie umowy o zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy poprzedzają negocjacje prowadzone pomiędzy starostą a pracodawcą, podczas których m. in. uzgadniana jest wysokość kwoty zwrotu, która zostanie wypłacona pracodawcy jak i inne warunki umowy (m.in. formy zabezpieczenia zwrotu kwoty refundacji, termin do rozliczenia otrzymanej pomocy).

Warunkiem dokonania zwrotu kosztów jest uzyskanie pozytywnej opinii Państwowej Inspekcji Pracy – wydanej na wniosek starosty – o przystosowaniu stanowiska pracy do potrzeb wynikających z niepełnosprawności zatrudnionego pracownika lub w przypadku gdy zatrudnienie osoby niepełnosprawnej nie wymagało przystosowania o spełnieniu warunków bezpieczeństwa i

higieny pracy na tym stanowisku.

Jeżeli okres zatrudnienia osoby niepełnosprawnej jest krótszy niż 36 miesięcy, pracodawca zwraca Państwowemu Funduszowi Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych za pośrednictwem starosty środki w wysokości 1/36 ogólnej kwoty zwrotu za każdy miesiąc brakujący do upływu 36 miesięcy, jednak w wysokości nie mniejszej niż 1/6 tej kwoty.

Pracodawca jest zwolniony z obowiązku zwrotu w/w środków w przypadku zatrudnienia w terminie trzech miesięcy od dnia rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną, inną osobę niepełnosprawną zarejestrowaną w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna lub poszukująca pracy i niepozostająca w zatrudnieniu.

Zwrot kosztów obejmuje udokumentowane koszty zakupu lub wytworzenia wyposażenia stanowiska pracy wraz z niepodlegającym odliczeniu podatkiem VAT i podatkiem akcyzowym.

Zwrotowi nie podlegają koszty poniesione przez pracodawcę przed dniem zawarcia umowy.

BARDZO WAŻNE! Pomoc ta jest przyznawana jako pomoc de minimis.

4. Zwrot kosztów szkolenia pracownika niepełnosprawnego

Pracodawca, który zatrudnia osoby niepełnosprawne może zorganizować dla nich szkolenie, a poniesione przez niego koszty tego szkolenia mogą zostać zrefundowane ze środków PFRON.

Kwota refundacji może wynieść do 80% poniesionych kosztów, jednak nie więcej niż do wysokości 2- krotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim kwartale od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na jedną osobę.

W dniach od 1 stycznia do 31 marca 2009 r. kwota ta wynosiła maksymalnie 6 371,22 zł (wg danych o przeciętnym wynagrodzeniu w I kwartale 2009 r.).

Rodzaj szkolenia	Typ przedsiębiorcy		
	mały	średni	duży
ogólne	80%	80%	70%
specjalistyczne	55 %	45 %	35%

Refundacja obejmuje następujące koszty poniesione przez pracodawcę:

- 1) wynagrodzenie osób prowadzących szkolenie;
- 2) wynagrodzenia tłumacza języka migowego albo lektora dla niewidomych lub opiekuna zatrudnionej osoby niepełnosprawnej ruchowo, zaliczonej do znacznego stopnia

niepełnosprawności;

- 3) koszty podróży osób prowadzących szkolenie i uczestników szkolenia;
- 4) koszty podróży przewodnika lub opiekuna zatrudnionej osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego stopnia niepełnosprawności;
- 5) koszty zakwaterowania i wyżywienia osób prowadzących szkolenie i uczestników szkolenia oraz tłumacza języka migowego albo lektora dla osób niewidomych;
- 6) koszty usług doradczych, związanych z danym szkoleniem;
- 7) koszty obsługi administracyjno-biurowej stanowiące wydatki bieżące związane z realizacją szkolenia;
- 8) koszty wynajmu pomieszczeń związanych bezpośrednio z realizacją szkolenia;
- 9) koszty amortyzacji narzędzi i wyposażenia w zakresie, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby szkolenia, z wyłączeniem narzędzi i wyposażenia zakupionych w ramach wsparcia ze środków publicznych w okresie siedmiu lat przed realizacją szkolenia;
- 10) koszty materiałów szkoleniowych.

W ramach refundacji pracodawca może otrzymać także środki na pokrycie wydatków obejmujących koszty zatrudnienia pracownika, jakie ponosi pracodawca w okresie, w którym pracownik ten uczestniczy w szkoleniu.

Łączna wysokość kosztów obsługi administracyjno-biurowej i wynajmu pomieszczeń (pkt 7 i 8) oraz wydatków obejmujących koszty zatrudnienia pracownika, jakie ponosi pracodawca w okresie, w którym pracownik ten uczestniczy w szkoleniu, nie może przekroczyć łącznej wysokości pozostałych kosztów wymienionych w pkt 1-6, 9 i 10.

Aby uzyskać refundację pracodawca składa wniosek o przyznanie refundacji do starosty właściwego ze względu na miejsce siedziby pracodawcy.

Wniosek musi zawierać:

- 1) nazwę i adres siedziby pracodawcy;
- 2) status prawny i podstawę działania pracodawcy;
- 3) numery NIP i REGON pracodawcy;
- 4) numer rachunku bankowego pracodawcy;
- 5) wnioskowaną kwotę refundacji;
- 6) informację o planowanych do poniesienia kosztach szkolenia;
- 7) informację o szkoleniu wraz z uzasadnieniem jego wyboru;
- 8) informację o liczbie osób niepełnosprawnych, które wezmą udział w szkoleniu;
- 9) informację o stanie zatrudnienia ogółem, w tym osób niepełnosprawnych;
- 10) oświadczenie o zaleganiu lub niezaleganiu z wymagalnymi zobowiązaniami wobec Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Duży przedsiębiorca do wniosku załącza dodatkowo opis projektu szkoleniowego, zawierający informację o celu projektu oraz spodziewanych skutkach jego realizacji.

Zawarcie umowy o zwrot kosztów szkolenia poprzedzają negocjacje pomiędzy starostą (prezydentem miasta), który jest stroną umowy, a pracodawcą. W wyniku tych negocjacji ustalana jest kwota zwrotu, która zostanie wypłacona pracodawcy po zawarciu umowy i spełnieniu innych, określonych w niej warunków.

BARDZO WAŻNE: Refundacja nie może dotyczyć kosztów poniesionych przez pracodawcę przed dniem zawarcia umowy.

5. Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającemu pracownikowi niepełnosprawnemu

Pracodawca, który zatrudnia pracownika niepełnosprawnego może otrzymać ze środków PFRON **zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy w zakresie czynności ułatwiających komunikowanie się z otoczeniem, a także czynności niemożliwych lub trudnych do samodzielnego wykonania przez pracownika niepełnosprawnego na stanowisku pracy.**

Wysokość zwrotu ustala się dzieląc liczbę godzin przeznaczonych na pomoc osobom niepełnosprawnym przez liczbę godzin pracy osób niepełnosprawnych w danym miesiącu i mnożąc uzyskany wynik przez kwotę najniższego wynagrodzenia. Liczba godzin przeznaczonych na pomoc pracownikowi niepełnosprawnemu nie może przekroczyć 20% liczby godzin pracy pracownika w miesiącu.

Aby uzyskać zwrot pracodawca musi:

- złożyć wniosek o zwrot kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy.

Zwrotu dokonuje starosta lub prezydent miasta na prawach powiatu po zawarciu umowy.

Jeżeli pracodawcą jest starosta lub prezydent miasta na prawach powiatu wówczas wniosek należy złożyć do Prezesa Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych za pośrednictwem oddziału Funduszu, właściwego ze względu na siedzibę tego pracodawcy.

Przepisy nie zabraniają, aby pracownikiem pomagającym pracownikowi niepełnosprawnemu była inna osoba niepełnosprawna. Należy jednak wziąć pod uwagę, że niepełnosprawny pracownik pomagający osobie niepełnosprawnej nie powinien mieć problemów związanych z wykonywaniem

czynności, w zakresie których służy pomocą innemu pracownikowi niepełnosprawnemu.

Refundacja kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy może dotyczyć również sytuacji, w której zarówno osoba niepełnosprawna, jak i pracownik pomagający, pracują w danym podmiocie od dawna, a zajmowane przez pracownika niepełnosprawnego stanowisko pracy i zakres obowiązków nie uległy zmianie. Taka sytuacja może zaistnieć jeśli dojdzie do pogorszenia stanu zdrowia pracownika niepełnosprawnego i wyniknie z niego potrzeba udzielenia mu pomocy w wykonywaniu czynności na dotychczasowym stanowisku pracy.

BARDZO WAŻNE: Refundacja nie może dotyczyć kosztów poniesionych przez pracodawcę przed dniem zawarcia umowy. Zwrot kosztów stanowi pomocą publiczną udzielaną w ramach tzw. „wylączeń blokowych” Pracodawca zobowiązany jest do przechowywania przez okres 10 lat dokumentacji pozwalającej na sprawdzenie zgodności przyznanej pomocy z przepisami.

6. Zwolnienia z wpłat na PFRON

Pracodawca, który zatrudnia co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy musi dokonywać miesięcznych wpłat na PFRON.

Wysokość wpłat stanowi iloczyn 40,65% przeciętnego wynagrodzenia i liczby pracowników odpowiadającej różnicy między zatrudnieniem zapewniającym osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości 6% a rzeczywistym zatrudnieniem osób niepełnosprawnych. Do liczby pracowników nie wlicza się osób niepełnosprawnych przebywających na urloпах bezpłatnych oraz osób niebędących osobami niepełnosprawnymi zatrudnionych:

- na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego;
- przebywających na urloпах wychowawczych;
- nieświadczących pracy w związku z odbywaniem służby wojskowej albo służby zastępczej;
- będących uczestnikami Ochotniczych Hufców Pracy;
- nieświadczących pracy w związku z uzyskaniem świadczenia rehabilitacyjnego;
- przebywających na urloпах bezpłatnych, których obowiązek udzielenia określają odrębne ustawy.

Pracodawcy może obniżyć wymagany wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, jeżeli zatrudni osoby niepełnosprawne ze schorzeniami szczególnie utrudniającymi wykonywanie pracy:

- chorobą Parkinsona,
- stwardnieniem rozsianym,
- paraplegią, tetraplegią, hemiplegią,

- znacznym upośledzeniem widzenia (ślepotą) oraz niedowidzeniem,
- głuchotą i głuchoniemotą,
- nosicielstwem wirusa HIV oraz chorobą AIDS,
- epilepsją,
- przewlekłymi chorobami psychicznymi,
- upośledzeniem umysłowym,
- miastenią,
- późnymi powikłaniami cukrzycy

Wpłaty na Fundusz nie dotyczą:

- 1) placówek dyplomatycznych i urzędów konsularnych,
- 2) przedstawicielstw i misji zagranicznych.

Z wpłat na PFRON zwolnieni są:

- pracodawcy u których wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi co najmniej 6%;
- państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne będące jednostkami budżetowymi, zakładami budżetowymi albo gospodarstwami pomocniczymi, instytucje kultury oraz jednostki organizacyjne zajmujące się statutowo ochroną dóbr kultury uznanych za pomnik historii osiągające 6% wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych;
- publiczne i niepubliczne jednostki organizacyjne nie działające w celu osiągnięcia zysku, których wyłącznym przedmiotem prowadzonej działalności jest rehabilitacja społeczna i lecznicza, edukacja osób niepełnosprawnych lub opieka nad osobami niepełnosprawnymi;
- państwowe i niepaństwowe szkoły wyższe, wyższe szkoły zawodowe, publiczne i niepubliczne szkoły, zakłady kształcenia nauczycieli oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i resocjalizacyjne w których wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi 2% (w tym przypadku wskaźnik stanowi sumę wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych i podwojonego wskaźnika wychowanków, uczniów, studentów lub słuchaczy będących osobami niepełnosprawnymi i uczących się lub studiujących w ramach ogólnie obowiązujących w danej jednostce regulaminów nauczania lub studiowania);
- pracodawcy prowadzący zakłady pracy będące w likwidacji albo co do których ogłoszono upadłość.

Od 1 stycznia 2011 r. wpłaty na Fundusz ulegają obniżeniu z tytułu zakupu usługi, z wyłączeniem handlu, lub produkcji pracodawcy zatrudniającego co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, który osiąga wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych będących:

- osobami niepełnosprawnymi zaliczonymi do znacznego stopnia niepełnosprawności lub
- osobami niewidomymi, psychicznie chorymi lub upośledzonymi umysłowo lub osobami z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi lub epilepsją - zaliczonymi do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,
 - w wysokości co najmniej 30 %.

Warunkiem obniżenia wpłat jest:

- terminowe uregulowanie należności za zrealizowaną produkcję lub usługę;
- otrzymanie informacji o kwocie obniżenia.

Podstawowe przepisy dotyczące zatrudniania osób niepełnosprawnych:

osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą

1. Przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej

Dotacja na ze środków PFRON na **podjęcie przez osobę niepełnosprawną działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej, jeżeli ta osoba nie otrzymała bezzwrotnych środków publicznych na ten cel.**

PODMIOTY UPRAWNIONE DO UZYSKANIA POMOCY.

Osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 214 poz. 1407 z późn. zm.) zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotne lub poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu.

WYSOKOŚĆ POMOCY

Maksymalna wysokość pomocy wynosi piętnastokrotność przeciętnego wynagrodzenia (tj.

przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim kwartale od pierwszego dnia następującego po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego). Kwotę dotacji określa umowa cywilnoprawna, która określa obowiązki stron ją zawierających (starosty i osoby niepełnosprawnej).

W przypadku działalności rolniczej nie może przekroczyć 7.500 EUR.

PROCEDURA UBIEGANIA SIĘ O POMOC

Osoba niepełnosprawna zainteresowana otrzymaniem takiej pomocy powinna złożyć wniosek do starosty właściwego ze względu na miejsce jej zarejestrowania w powiatowym urzędzie pracy, z którego również pobiera druk wniosku do wypełnienia.

Starosta rozpatrując wniosek bierze pod uwagę:

- przewidywane efekty ekonomiczne przedsięwzięcia, na które mają być przeznaczone środki,
- popyt i podaż lokalnego rynku na planowaną działalność,
- kalkulację wydatków na uruchomienie działalności w ramach wnioskowanych środków,
- uprawnienia i kwalifikacje wnioskodawcy,
- wysokość środków własnych wnioskodawcy,
- wysokość posiadanych środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przeznaczonych na ten cel w danym roku.

Przedstawienie danych w powyższym zakresie ma na celu dokonanie oceny prawdopodobieństwa prowadzenia planowanego przez osobę niepełnosprawną przedsięwzięcia w okresie 24 miesięcy od jego rozpoczęcia.

Zawarcie umowy o udzielenie jednorazowych środków poprzedzają negocjacje prowadzone pomiędzy starostą/prezydentem a osobą niepełnosprawną, podczas których m. in. uzgadniana jest wysokość kwoty dotacji, która zostanie przekazana na rachunek bankowy wnioskodawcy jak i inne warunki umowy (m. in. formy zabezpieczenia zwrotu pomocy, termin do rozliczenia uzyskanej pomocy).

BARDZO WAŻNE! Środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej są przyznawane jako pomoc de minimis.

2. Osoby niepełnosprawne prowadzące działalność gospodarczą – refundacja składek

Osoba niepełnosprawna wykonująca działalność gospodarczą może otrzymać ze środków PFRON refundację obowiązkowych składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe do

wysokości odpowiadającej wysokości składki, której podstawą wymiaru jest kwota określona w art. 18 ust. 8 oraz w art. 18a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.).

PODMIOTY UPRAWNIONE DO UZYSKANIA POMOCY.

Do uzyskania pomocy uprawniona jest osoba wykonująca działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. nr 220, poz. 1447 ze zm.).

Przedsiębiorca nie może posiadać zaległości w zobowiązaniach wobec Funduszu przekraczające ogółem kwotę 100 zł. Jeśli takie zaległości istnieją, Prezes Zarządu Funduszu wydaje decyzję o wstrzymaniu refundacji składek na ubezpieczenia społeczne do czasu uregulowania zaległości przez wnioskodawcę. Decyzja podlega wykonaniu z dniem wydania.

WYSOKOŚĆ POMOCY

Składki osobie niepełnosprawnej wykonującej działalność gospodarczą nalicza się i opłaca na zasadach określonych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Warunkiem uzyskania refundacji skład jest terminowe opłacania składek za dany okres. Refundacja składek na ubezpieczenie społeczne stanowi pomoc de minimis. Oznacza to, że refundacji składek nie udziela się, w przypadku gdy wartość tej pomocy brutto łącznie z wartością innej pomocy de minimis, otrzymanej w okresie obejmującym bieżący rok kalendarzowy i poprzedzające go dwa lata kalendarzowe, spowodowałaby przekroczenie maksymalnej kwoty pomocy stanowiącej równowartość:

- 1) 200 tys. euro, w przypadku osoby niepełnosprawnej wykonującej działalność gospodarczą, inną niż w sektorze transportu drogowego;
- 2) 100 tys. euro, w przypadku osoby niepełnosprawnej wykonującej działalność gospodarczą w sektorze transportu drogowego.

W przypadku osób niepełnosprawnych wykonujących działalność gospodarczą w sektorze rybołówstwa, pomocy nie udziela się, w przypadku gdy wartość tej pomocy brutto łącznie z wartością innej pomocy de minimis dla sektora rybołówstwa, otrzymanej w ciągu trzech lat poprzedzających dzień złożenia wniosku, spowodowałaby przekroczenie:

- 1) maksymalnej kwoty pomocy stanowiącej równowartość 30 tys. euro;
- 2) skumulowanej kwoty pomocy dla rybołówstwa określonej dla Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z art. 3 ust. 4 rozporządzenia Komisji (WE) nr 875/2007 z dnia 24 lipca 2007 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis dla sektora rybołówstwa i zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1860/2004.

UWAGA!

Od czerwca 2011 r. refundacja przysługuje w wysokości:

- 1) 100 % kwoty obowiązkowych składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe - w przypadku

osób zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności;

2) 60 % kwoty obowiązkowych składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe - w przypadku osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności;

3) 30 % kwoty obowiązkowych składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe - w przypadku osób zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

PROCEDURA UBIEGANIA SIĘ O POMOC.

A. Rejestracja.

Osoba niepełnosprawna wykonująca działalność gospodarczą przesyła do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) wraz z pierwszym wnioskiem Wn-U-G:

1) dane wnioskodawcy zawierające:

- pełną i skróconą nazwę, o ile posiada, oraz imię i nazwisko wnioskodawcy,
- numery: PESEL, REGON i NIP, o ile ich nadanie wynika z przepisów prawa,
- adres zamieszkania wnioskodawcy,
- adres do korespondencji, o ile jest inny niż adres zamieszkania,
- imię i nazwisko, numery telefonu i faksu oraz adres poczty elektronicznej, o ile posiada, osoby odpowiedzialnej za kontakty z Funduszem;

2) dokumenty

- kopie dokumentów potwierdzających pełną i skróconą nazwę wnioskodawcy, o ile posiada, imię i nazwisko wnioskodawcy oraz numery REGON i NIP, o ile ich nadanie wynika z przepisów prawa;
- kopię aktualnego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia traktowanego na równi z tym orzeczeniem;
- upoważnienie osoby przesyłającej dane lub dokumenty, o których mowa wyżej, do występowania w imieniu wnioskodawcy.

B. Procedura uzyskania dofinansowania

I. Osoba niepełnosprawna wykonująca działalność gospodarczą składa wniosek Wn-U-G, stanowiący załącznik do rozporządzenia ws. refundacji składek na ubezpieczenie społeczne osób niepełnosprawnych w terminie do ostatniego dnia miesiąca, w którym upłynął termin do opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych.

Terminy do złożenia wniosku Wn-U-G przywraca się na prośbę wnioskodawcy, jeżeli uprawdopodobni, że uchybienie nastąpiło bez jego winy.

Stosowny wniosek o wypłatę refundacji składek wnioskodawca przekazuje w formie elektronicznej przez teletransmisję. Wnioskodawca może przekazać również wniosek

w formie dokumentu pisanego.

II. Po otrzymaniu wniosku Wn-U-G PFRON:

- sprawdza go pod względem rachunkowym i formalnym, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w terminie 5 dni roboczych od dnia otrzymania wniosku informuje wnioskodawcę o stwierdzonych nieprawidłowościach i wzywa do ich usunięcia wraz z pouczeniem o pozostawieniu wniosku bez rozpoznania w przypadku ich nieusunięcia;
- ustala, czy wnioskodawca posiada zaległości w zobowiązaniach wobec Funduszu w wysokości przekraczającej ogółem kwotę 100 zł;
- ustala kwotę przysługującej refundacji składek;
- przekazuje ustaloną kwotę refundacji składek na rachunek bankowy wskazany przez wnioskodawcę;
- wystawia zaświadczenie o udzieleniu pomocy de minimis.

Kwota refundacji przekazywana jest na rachunek bankowy wnioskodawcy w terminie 14 dni od dnia otrzymania przez PFRON kompletnego i prawidłowo wypełnionego wniosku.

Wzory informacji i wniosku stanowią załącznik do rozporządzenia w sprawie refundacji składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych.

UWAGA!Prezes Zarządu Funduszu może przeprowadzać kontrole wnioskodawcy w zakresie refundacji składek na ubezpieczenia społeczne. W przypadku stwierdzenia w wyniku kontroli nieprawidłowości, Prezes Zarządu Funduszu wydaje decyzję nakazującą zwrot wypłaconej refundacji składek na ubezpieczenia społeczne w zakresie stwierdzonych nieprawidłowości.

Od decyzji Prezesa Zarządu Funduszu przysługuje odwołanie do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

BARDZO WAŻNE!Refundacja składek osobie niepełnosprawnej wykonującej działalność gospodarczą jest udzielana jako pomoc de minimis

3. Niepełnosprawni rolnicy

Niepełnosprawny rolnik lub rolnik zobowiązany do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika może otrzymać ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób

Niepełnosprawnych refundację składek na ubezpieczenie społeczne rolników – wypadkowe, chorobowe, macierzyńskie oraz emerytalno-rentowe. Składki te nalicza się i opłaca na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291, z późn. zm.).

PODMIOTY UPRAWNIONE DO UZYSKANIA POMOCY.Niepełnosprawny rolnik lub rolnik zobowiązany do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika.

Niepełnosprawny rolnik lub rolnik zobowiązany do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika nie może posiadać zaległości w zobowiązaniach wobec Funduszu przekraczające ogółem kwotę 100 zł. Jeśli takie zaległości istnieją, Prezes Zarządu Funduszu wydaje decyzję o wstrzymaniu refundacji składek na ubezpieczenia społeczne do czasu uregulowania zaległości przez wnioskodawcę. Decyzja podlega wykonaniu z dniem wydania.

WYSOKOŚĆ POMOCY.Składki niepełnosprawnemu rolnikowi lub rolnikowi zobowiązanemu do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika nalicza się i opłaca na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291, z późn. zm.).Warunkiem uzyskania refundacji składek jest terminowe opłacania składek za dany okres.

4. Dofinansowanie do kredytu bankowego

Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych mogą być przyznane **osobie niepełnosprawnej prowadzącej działalność gospodarczą albo własne lub dzierżawione gospodarstwo rolne, na dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie tej działalności.**

PODMIOTY UPRAWNIONE DO UZYSKANIA POMOCY

Pomoc ta może być przyznawana osobie niepełnosprawnej prowadzącej działalność gospodarczą albo własne lub dzierżawione gospodarstwo rolne, jeżeli wnioskodawca:

nie korzystał z pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej albo pożyczka została w całości spłacona lub umorzona,

nie otrzymał bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej albo prowadził tę działalność co najmniej przez okres 24 miesięcy od dnia otrzymania pomocy na ten cel.

WYSOKOŚĆ POMOCY

Dofinansowanie przysługuje maksymalnie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie tej działalności.

Wysokość dofinansowania określa umowa cywilnoprawna, która określa obowiązki stron ją zawierających (starosty i osoby niepełnosprawnej).

PROCEDURA UBIEGANIA SIĘ O POMOC

Osoba niepełnosprawna ubiegająca się o taką pomoc powinna złożyć wniosek do starosty właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności gospodarczej lub położenia gospodarstwa rolnego (własnego lub dzierżawionego).

BARDZO WAŻNE!Pomoc ta jest przyznawana jako pomoc de minimis.

ROZDZIAŁ V

ZAKŁADY PRACY CHRONIONEJ

Zakładem Pracy Chronionej (ZPCh) jest pracodawca, któremu wojewoda przyznał ten status w formie decyzji administracyjnej.

O status prowadzącego zakład pracy chronionej może ubiegać się każdy pracodawca, który:

- prowadzi działalność gospodarczą przez okres co najmniej 12 miesięcy,
- zatrudnia nie mniej niż 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy,
- osiąga przez okres minimum 6 miesięcy wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości:
 - co najmniej 40%, w tym co najmniej 10% ogółu zatrudnionych stanowić muszą osoby zaliczone do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności;
 - co najmniej 30% w przypadku gdy pracodawca zatrudnia osoby niewidome lub psychicznie chore, albo upośledzone umysłowo zaliczone do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności;
- obiekty i pomieszczenia użytkowane przez zakład pracy chronionej muszą odpowiadać przepisom i zasadom bezpieczeństwa i higieny pracy oraz muszą uwzględniać potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie przystosowania stanowisk pracy oraz pomieszczeń higienicznosanitarnych i ciągów komunikacyjnych oraz spełniać wymagania dostępności do nich;
- musi zostać zapewniona doraźna i specjalistyczna opieka medyczna, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne.

Uwaga! Z dniem 1 stycznia 2012 r. pracodawca prowadzący zakład pracy chronionej będzie musiał osiągać wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości co najmniej 50%, w tym co najmniej 20% ogółu zatrudnionych stanowić muszą osoby zaliczone do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Natomiast pracodawcy, którzy przed dniem 31

grudnia 2010 r. uzyskali status zakładu pracy chronionej będą zobowiązani do zwiększenia tego wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w terminie do dnia 30 czerwca 2012 r.

Prowadzący zakład pracy chronionej tworzy zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych, którego środki są przeznaczane na finansowanie rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej.

Zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych tworzy się m. in. ze zwolnień :

- z podatku od nieruchomości, podatku rolnego i leśnego,
- z podatku od czynności cywilnoprawnych,
- z opłat z wyjątkiem opłaty skarbowej i opłat o charakterze sanacyjnym
- z części zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych (w pierwszym przedziale skali podatkowej),

Z dniem 1 stycznia pracodawcy, którzy osiągają wskaźnik zatrudnienia co najmniej 40%, w tym co najmniej 10% ogółu zatrudnionych stanowią osoby zaliczone do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zakładowy fundusz rehabilitacji będą tworzyli zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych jedynie ze zwolnień z części zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych, natomiast pracodawcy prowadzący zakłady pracy chronionej, którzy zatrudniają co najmniej 30% osób niewidomych lub psychicznie chorych, albo upośledzonych umysłowo zaliczonych do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności są zwolnione także z podatków (od nieruchomości, rolnego i leśnego, czynności cywilnoprawnych), a także opłat z wyjątkiem opłaty skarbowej i opłat o charakterze sanacyjnym.

UWAGA !

1. Z dniem 1 stycznia 2011 r. środki uzyskane z tytułu zwolnień z części zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych zasilają w 60% zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych (40% przekazywane jest na PFRON).

Środki uzyskane z tytułu zwolnień z pozostałych podatków i opłat przez pracodawców prowadzących zakłady pracy chronionej zatrudniających co najmniej 30% osób niewidomych lub psychicznie chorych, albo upośledzonych umysłowo zaliczonych do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności w 90% zasilają zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych (10% przekazywane jest na PFRON).

2. Prowadzący zakład pracy chronionej jest zobowiązany z dniem 1 stycznia 2011 r. do prowadzenia rozliczeniowego rachunku bankowego środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

3. Środki zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych pochodzące ze zwolnień

uzyskane w danym roku kalendarzowym środki zakładowego funduszu rehabilitacji, które nie zostały wykorzystane w terminie do dnia 31 grudnia następnego roku, podlegają wpłacie do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

4. Środki zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych pochodzące ze zwolnień z podatków i opłat oraz kwoty pobranych zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych uzyskane przed dniem 1 stycznia 2011 r., które nie zostaną wykorzystane do dnia 31 grudnia 2011 r. podlegają wpłacie do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w terminie do dnia 20 stycznia 2012 r.

W Polsce według stanu na dzień 30 czerwca 2010 r. funkcjonowało 1.969 zakładów pracy chronionej, które zatrudniały łącznie 197.156 osób niepełnosprawnych ze znacznym, umiarkowanym i lekkim stopniem niepełnosprawności.

ROZDZIAŁ V

ZAKŁADY AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

Zakład aktywności zawodowej jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowa jednostka tworzoną w celu zatrudnienia osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności i osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną.

PODMIOTY UPRAWNIONE DO UTWORZENIA ZAKŁADU AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ:

- powiat,
- gmina,
- fundacja,
- stowarzyszenie,
- inna organizacja społeczna, której statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

WARUNKI JAKIE MUSI SPEŁNIĆ ORGANIZATOR W CELU UZYSKANIA STATUSU ZAKŁADU AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ:

- zatrudnianie co najmniej 70 % osób niepełnosprawnych (stan zatrudnienia w zakładach aktywności zawodowej ustala się w osobach), w szczególności skierowanych do pracy przez powiatowe urzędy pracy:
 - zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności,
 - zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm,

upośledzenie umysłowe lub chorobą psychiczną, w tym osób, w stosunku do których rada programowa warsztatów terapii zajęciowej zajęła stanowisko uzasadniające podjęcie zatrudnienia i kontynuowanie rehabilitacji zawodowej w warunkach pracy chronionej. Jednakże stan zatrudnienia osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności nie może być wyższy niż 35% ogółu zatrudnionych.

- przystosowanie obiektów i pomieszczeń użytkowanych przez zakład aktywności zawodowej do przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Ważnym elementem jest także uwzględnienie potrzeb zatrudnionych w zakładzie osób niepełnosprawnych w zakresie przystosowania ich stanowisk pracy oraz pomieszczeń higienicznosanitarnych (toalet, stołówek) i ciągów komunikacyjnych.
- uzyskanie pozytywnej opinii starosty o potrzebie utworzenia zakładu aktywności zawodowej na danym terenie.

WNIOSEK

Wniosek o utworzenie zakładu aktywności organizator składa do marszałka województwa, z którym również zawiera umowę o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych kosztów utworzenia i działania zakładu. Zawarcie umowy poprzedzone jest negocjacjami w przedmiocie warunków tej umowy oraz wysokości dofinansowania ze środków PFRON.

Maksymalna kwota dofinansowania ze środków PFRON kosztów tworzenia zakładu aktywności zawodowej nie może przekroczyć 65% tych kosztów. Natomiast w przypadku dofinansowania działania zaz nie może przekroczyć 90%.

DECYZJA

Decyzję w sprawie przyznania statusu zakładu aktywności zawodowej, potwierdzającą spełnianie wszystkich warunków, wydaje wojewoda.

ZAKŁADOWY FUNDUSZ AKTYWNOŚCI

Organizator zakładu aktywności zawodowej tworzy zakładowy fundusz aktywności na który przeznaczają:

- uzyskane dochody z prowadzonej działalności,
- środki pochodzące ze zwolnień z podatków lokalnych (rolnego, leśnego i od nieruchomości),
- środki pochodzące z nieodprowadzanych zaliczek na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

Zakładowy fundusz aktywności przeznaczany jest na zaspokajanie potrzeb osób niepełnosprawnych np. na zakup sprzętu i wyposażenia pomagającego osobie niepełnosprawnej w samodzielnym życiu i uczestnictwie w życiu społecznym w lokalnym środowisku, pomoc w przygotowaniu, budowie,

remontu i wyposażeniu indywidualnych i zbiorowych form mieszkalnictwa chronionego dla osób niepełnosprawnych, a także na doksztalcanie, przekwalifikowanie i szkolenia itp.

UWAGA!

Od 1 stycznia 2011 roku niezgodnie z przepisami wydatkowanie środków zakładowego funduszu aktywności lub nieprzekazanie niewykorzystanych środków tego funduszu na wyodrębniony rachunek bankowy, w terminie do dnia 31 grudnia roku, w którym uzyskano te środki obliguje do dokonania:

1) zwrotu 100 % kwoty tych środków na zakładowy fundusz aktywności

oraz

2) wpłaty w wysokości 30 % tych środków na PFRON w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiło ujawnienie odpowiednio wydatkowania zakładowego funduszu aktywności niezgodnego z przepisami lub niedotrzymania terminu do przekazania niewykorzystanych środków zakładowego funduszu aktywności na wyodrębniony rachunek bankowy.

Wpłata 30% środków nie obciąża zakładowego funduszu aktywności.

W razie likwidacji lub utraty statusu zakładu aktywności zawodowej, wykreślenia organizatora z ewidencji działalności gospodarczej lub Krajowego Rejestru Sądowego, likwidacji lub upadłości organizatora zakładu aktywności zawodowej, środki publiczne otrzymane na utworzenie zakładu aktywności zawodowej oraz niewykorzystane według stanu na dzień zaistnienia którejkolwiek z tych okoliczności środki zakładowego funduszu aktywności podlegają niezwłocznie wpłacie do PFRON.

WAŻNIEJSZE ADRESY I TELEFONY:

Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

ul. Nowogrodzka 11,
00- 513 Warszawa

Telefon 22 529 06 00 lub 22 529 06 01

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Biuro Funduszu

Al. Jana Pawła II 13

00-828 Warszawa

Tel. 22 5055276, 22 5055372, 22 5055463, 22 5055379

www.pfron.org.pl

Państwowy Fundusz Rehabilitacji osób Niepełnosprawnych

Oddział dolnośląski

ul. Szewska 6/7

50-053 Wrocław

telefon: 71 34-67-440

fax: 71 342 12

e-mail: wroclaw@pfron.org.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

ul. Podchorążych 15

58-508 Jelenia Góra

Tel. 756473277

Fax. 6473278

www.pcpr.jgora.pl

e-mail: pcpr@pcpr.jgora.pl

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Dział Rehabilitacji

ul. Jana Pawła II 7

58-506 Jelenia Góra

Tel. 75 7558801

www.mops.jelenia-gora.pl

e-mail dr@mops.jelenia-gora.pl

Karkonoski Sejmik Osób Niepełnosprawnych

Os. Robotnicze 47 a

58-500 Jelenia Góra

Tel . 75 75 24254 tel/fax. 75 75 231 83

e-mail: biuro@kson.pl

www.kson.pl

Wykaz organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych zrzeszonych w KSON

Polskie Stowarzyszenie Diabetyków koło w Jeleniej Górze
Jeleniogórskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne
Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Ruchowo i Intelaktualnie Ruchowo "Przyjaciele"
Stowarzyszenie Inwalidów Wzroku
Stowarzyszenie Niedosłyszących „LIRA”
Karkonoskie Stowarzyszenie Osób Laryngektomowanych
Stowarzyszenie Tłumaczy i Wykładowców Języka Migowego „Gest”
Stowarzyszenie Ludzi Ciekawych Życia „Pegaz”
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „MOST” w Leśnej
Fundacja „Animus” Złotoryja

Zainteresowanych prosimy o kontakt pod nr telefonu 75 75-231-83

lub osobiście

Jelenia Góra, os. Robotnicze 47 a